

Slovenski čebelar

št. 5

letnik CXII – maj 2010

ISSN 0350-4697

APIMEDICA &
APIQUALITY
FORUM 2010

S čebelami do zdravja

www.apimedita.org

Rojenje in selekcija
Higienski napajalnik
Uporaba fitofarmaceutskih
sredstev in varstvo čebel

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

Čebelarji izkoristite možnost ugodnega nakupa s pomočjo sofinanciranja nakupa čebelarske opreme s strani RS in EU.

Privoščite si najboljše.

**Iščete primerno
zaščitno opremo in
ostali čebelarski pribor?**

**OGLASITE SE V
NAŠI
ČEBELARSKI TRGOVINI
IN POMAGALI VAM BOMO
PRI IZBIRI!**

SMUKALNIK ZA CVETNI
PRAH IZ UMETNE MASE

OMETALEC ČEBEL S POSEBNIM
MEHANIZMOM ZA VPETJE LONCA

ČRPALKA ZA MED MINOR

NOVO

**BIOLOŠKE SATNICE
s certifikatom
dimenzij AŽ IN LR.**

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarske opreme v vrednosti nad 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.
NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji ter udeleženci tretjega mednarodnega foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov!

Kadar omenimo besedo med, številni najprej pomislimo na njegove pozitivne lastnosti in ugodne vplive na naše zdravje. Sicer pa so njegovo uporabnost v človekovi prehrani ter pri lajšanju številnih bolezni poudarjala že spoznanja starih mislecev in nekdanjih civilizacij.

Med je pomemben tudi v prehrani sodobnega človeka, saj vsebuje številne zaščitne snovi, ki nam pogosto lahko pomagajo prebroditi stresne trenutke vsakdanjega življenja. Ker je Slovenija dežela, ki se ponaša z dolgotrajno tradicijo na področju čebelarstva in pridelave medu, bi morali v prihodnje še bolj poudarjati njegove številne pozitivne vplive na zdravje ter njegovo uporabo v vsakdanji uravnoveženi prehrani ljudi. Naj povem, da to nalogo zelo dobro opravlja Čebelarstva zveza Slovenije, ki se ji ob tej priložnosti tudi zahvaljujem in ji želim, da bi to edinstveno in odgovorno poslanstvo opravljala tudi v prihodnje.

Dovolite mi, da organizatorjem tretjega mednarodnega foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov zaželim uspešno srečanje, vsem udeležencem pa prijetno bivanje v Sloveniji – deželi naravnih lepot in številnih priložnosti za krepitev zdravja.

Dobrodošli v Sloveniji!

Borut Miklavčič, nekdanji minister Republike Slovenije za zdravje

Fotografija na naslovnici: Matični mleček je izloček krmilnih žlez v glavi mlade čebele delavke, ki vsebuje beljakovine, aminokisline, vitamine, maščobne kisline, rudnine, sladkor, hormone in decensko kislino, ter je hrana čebeljim maticam in čebelji zalegi. Mleček je uporaben v številne namene saj preprečuje vnetje, pomaga pri astmi, normalizira razvoj pri otrocih, pri ženskah blaži težave pri menopavzi, povečuje imunost organizma, povečuje razvoj in rast las, deluje kot pomemben krvotvorni spodbujevalec in lajša bolečine pri številnih kroničnih oblikah bolezni.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Borut Miklavčič	153
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
dr. Peter Kozmus: Rojenje in selekcija	156
Janez Gregori: Osnovna izbira v čebelarstvu: telesne značilnosti kranjske čebele	158
Milan Meglič: Rezervne družine – mlade družine	159
Iris Škerbot: Uporaba fitofarmaceutskih sredstev in varstvo čebel	161
Andreja Kandolf: Točenje medu – skrb za varnost in kakovost sladkega pridelka	162
Francišek Volovlek: Pomembnejše čebelje paše v Sloveniji	163
Franc Šivic: Novice iz sveta	165

S KNJIŽNE POLICE

Janez Gregori: Vlado Pušnik, Ivan Flac, Janez Brvar, Zoran Zidarič, Ivan Bračko in Stane Sajevec: Kirarjev panj in čebelarjenje z njim	167

NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Vlado Auguštin: Higienški napajalnik	168

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Vladimir Fajdiga: Čebelarjeva opravila v maju	169

VETERINARSKI NASVETI

Nacionalni veterinarski inštitut: Veterinarski nasveti za maj	171

MLADI ČEBELARJI

	172

DOGODKI IN OBVESTILA

	172

OBVESTILA ČZS

	178

MALI OGLASI

	186

OSMRTNICE

	188

INDEX

EDITORIAL

Borut Miklavčič	153

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Peter Kozmus (PhD): Swarming and Selection	156
Janez Gregori: Basic Selection in Beekeeping: Anatomical Features of Carniolan Honeybee	158
Milan Meglič: Spare Honeybee Colonies – Young Honeybee Colonies	159
Iris Škerbot: The Use of Phytopharmaceuticals and the Safety of Bees	161
Andreja Kandolf: Honey Extraction – Care for Safety and Quality of The Sweet Produce	162
Francišek Volovlek: Significant Honey Flows in Slovenia	163
Franc Šivic: World News	165

OFF THE BOOKSHELF

Janez Gregori: Vlado Pušnik, Ivan Flac, Janez Brvar, Zoran Zidarič, Ivan Bračko in Stane Sajevec: Kirar Beehive and Keeping Bees in It	167

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE

Vlado Auguštin: Hygienic Drinking Place	168

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Vladimir Fajdiga: Beekeeper's Chores in May	169

VETERINARY ADVICE

NVI: Veterinary Advice for May	171

YOUNG BEEKEEPERS

	172

NEWS AND EVENTS

	172

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

	178

SMALL ADS

	186

OBITUARIES

	188

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D®

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN, LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5-IN 7-SATNI
75 - 57,40 €, 55 - 52,20 €

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 3,12 eur za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €.

GRELCI
ZA MED 179 €

KAKOVOSTNA RSF POSODA
IN TOČILA
AKCIJSKA CENA 298 €!

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!

ŽICA ZA SATNIKE RSF
250 g 4,5 €,
250 g CINK 2,2 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,65 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme.

Ne zamudite sofinanciranja čebelarске opreme RS in EU!

8. čebelarski praznik v Velenju

Srečanje čebelarjev Slovenije
Velenje, 22. maj 2010

Velenje vas vabi!

Na svečano prireditev in družabno srečanje
ob 10. uri v Rdečo dvorano v Velenju.

Peter Kozmus*

Rojenje in selekcija

Za kranjsko čebelo je značilno, da je mirna, delavna, dolgoživa, da dobro izrablja pašo, dobro prezimuje ..., pa tudi, da je nadpovprečno rojiva. Ta značilnost se je pri njej razvila zlasti v obdobju, ko so številni čebelarji zaradi prodaje rojev v tujino »čebelarili na roje« in so zato spodbujali rojivost. Svoj delež je prispevala tudi tehnologija čebelarjenja, predvsem uporaba kranjičev. Dandanes je ta lastnost pri večini čebelarjev nezaželena, zato je cilj čebelarjev in stroke čim bolj zmanjšati rojivost.

Ob tem se postavlja kar nekaj vprašanj:

1. V kolikšni meri je rojivost prirojena lastnost in koliko je posledica tehnologije ter načina čebelarjenja?
2. Ali so roji primerna rešitev za razmnoževanje čebeljih družin?
3. Ali so v rojih rojive matice?
4. Ali so matice, ki se razvijajo v obdobju rojilnega razpoloženja, bolj nagnjene k rojenju?
5. Na kakšen način voditi selekcijo za zmanjšanje rojivosti čebel?

Razvoj družine pred rojenjem

Rojenje je naraven odziv čebelje družine na stanje, ki se pojavi v družini. Po navadi je v družini, ki se pripravlja na roj:

- občutno več pokrite kot odkrite zalege (to je posledica bujnega spomladanskega razvoja družine in pomanjkanja celic za zaleganje, ker je matica zalegla jajčeca v vse razpoložljive celice);
- veliko mladih čebel, ki zaradi premajhnega obsega odkrite zalege nimajo dela s krmljenjem ličink in zato pogosto sedijo na satih;
- zmanjšano širjenje matičnih feromonov (snovi, ki jih izloča matica in s katerimi ključno vpliva na razvoj družine), saj je premikanje čebel zaradi velikega števila osebkov ovirano, s tem pa je zmanjšano tudi število socialnih stikov.

Vpliv velikosti panja na rojivost

Velik vpliv na rojenje ima velikost panjev. Morales je s poskusom ugotovil, da v panjih s prostornino 84 litrov ni rojila nobena družina, v panjih, ki so bili za polovico manjši, pa je rojilo kar 80 % družin. Rezultatov seveda ni mogoče neposredno primerjati z

razmerami pri nas, kljub temu pa nakazujejo, da se čebele v večjem panju v primerjavi s tistimi v manjšem manj pogosto odločajo za rojenje. Naši predniki so po večini čebelarili s kranjiči, katerih prostornina je 25 litrov, zato se je rojivost kranjske čebele v tem panju še povečala. Tudi dvoetažni AŽ-panj s prostornino od 90 do 130 litrov je v nekaterih primerih, če se čebelja družina zelo razvije, premajhen in lahko spodbuja rojivost.

Čebelar lahko rojenje delno prepreči, za to pa mora imeti na voljo primerno tehnologijo za povečanje prostornine panja ali dodaten panj, v katerega namesti del družine in iz njega naredi »narejenca«. Cilj tovrstnega tehnološkega ukrepa je povečanje prehodnosti panja, saj to s povečanjem števila socialnih stikov med čebelami izboljša razširjanje matičnih feromonov. Poleg omenjenih nekateri čebelarji uporabljajo tudi druge načine preprečevanja rojenja (zamenjava matice, dodajanje dodatne matice v panj itd.).

Včasih pa se zgodi, da rojijo tudi šibke družine, ki še niso napolnile vsega prostora v panju. Tudi v tem primeru je družina dosegla rob svoje največje reprodukcijske moči, ki jo spremlja manjše izločanje matičnih feromonov, to pa čebele spodbuja k rojenju. Tovrstni roji, ki so povprečno manjši, imajo matice, ki so bolj nagnjene k rojenju.

Roji in selekcija

Če roj izvira iz močne družine, ki je pred rojenjem zasedala celotno prostornino panja (to je vsaj 100 litrov), ima kakovostno matico, zato je zelo cenjen. Taki roji so veliki in teh bi moral biti veseli vsaki čebelar. Drugače je z roji iz šibkih družin, ki pred rojenjem niso zasedale celotne prostornine panja. Takšni roji imajo namreč matice z manjšo reprodukcijsko močjo in večjo nagnjenostjo k rojenju. Taki roji so za čebelarje manj zanimivi.

Ocenjevanje rojivosti družin

Pri ocenjevanju rojivosti posameznih družin je pomembno, da čebelar ve, ali je družina izrojila zaradi pomanjkanja prostora v panju ali ne. Podatek je ključnega pomena za pravilno oceno družin, ki so rojile. Kakovostna matica v (pre)majhnem panju spomladi ob ugodni paši hitro napolni razpoložljiv prostor, tako da je rojenje tovrstnih družin zgolj na-

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

slednja stopnja v njihovem naravnem razvoju. Tovrstne družine niso nagnjene k rojenju, temveč jih k temu prisili naraven razvoj. Pri ocenjevanju rojivosti posameznih družin se zato uveljavlja dopolnjena lestvica, ki vključuje tudi živalnost čebel v posameznem panju (1 – družina je izrojila kljub neutesnjenosti, 2 – rojenje sem z velikim trdom preprečil, 3 – pojavili so se matičniki, vendar so jih čebele razdrle same, 4 – družina ni skušala rojiti ali je izrojila zaradi utesnjenosti).

Pri ocenjevanju kakovosti roja bi čebelar moral vedeti, iz kakšne družine roj izhaja in ali je družina pred rojenjem dosegla vrhunec razvoja glede na velikost panja ali ne. Na podlagi tega podatka bi lahko čebelar z večjo gotovostjo določal kakovost različnih rojev. Če čebelar nima tega podatka, se lahko orientira po velikosti roja, čeprav je ta zelo različna (od 0,3 do 5,3 kg).

Kako čebelariti z roji?

Iskanje in ogrebanje rojev je za številne čebelarje neizvedljivo, saj zahteva zelo veliko časa. Zato je primerneje, če čebelar družino nekaj dni pred rojenjem razdeli, in sicer tako, da staro matico z nekaj sati zalege in s polovico čebel preseli v prazen panj. Na ta način si prihrani iskanje roja, obe družini pa se po razdelitvi lepo razvijata.

Povzetek oz. odgovori na zastavljena vprašanja

1. Rojivost je dedna lastnost, vendar na nagnjenost k rojenju zelo vpliva tudi tehnologija čebelarjenja, predvsem velikost panja. Zaradi tega lahko rojivost v veliki meri obvladujemo s primerno velikostjo panja.
2. Roji so za razmnoževanje družin primerni, če izvirajo iz močnih družin, ki so pred rojenjem dosegle vrhunec razvoja, saj ima tak roj kakovostno matico.
3. Če roji izvirajo iz šibkejših družin, ki pred rojenjem niso zasedale celotne prostornine panja, so po navadi rojive tudi njihove matice.
4. Matice iz tovrstnih družin so tudi bolj nagnjene k rojenju.
5. Selekcijo v smeri manjše rojivosti družin je z roji mogoče voditi tako, da roje ločimo na tiste, ki izvirajo iz močnih družin, in na tiste, ki izvirajo iz šibkih družin. Za odbiro je treba izbirati samo roje, ki izvirajo iz močnih družin, druge roje pa je bolje izločati.

Foto: Vida Studen

Sklep

Odbira kakovostnih matic z bujnim spomladanskim razvojem in takih, ki niso rojive, je v (pre)majhnih panjih težavno opravilo. Zato je iz tega stališča lažje čebelariti v panjih, v katerih lahko prostornino panja prilagajamo vsakokratnim potrebam družine, saj s tem v veliki meri zmanjšamo število rojenj, ki so posledica utesnjenosti družin. Če družina vendarle izroji, je najpomembnejše to, da čebelarji že prej natančno spremljamo razvoj družin in da pravilno ocenimo vzrok rojenja posamezne družine, saj s tem pridobimo informacijo o kakovosti roja in izrojenca. ■

Viri:

- Božič, J. (1998): Življenje čebel. V: Od čebele do medu. Poklukar, J. (ur.), Ljubljana: Kmečki glas, str. 10–12.
- Villa, J. D. (2004): Swarming behavior of honey bees (Hymenoptera: Apidae) in southeastern Louisiana. Ecology and population biology, 97: 11–116.
- Rihar, J. (2003): Vzrejammo boljše čebele. Ljubljana: Pansan, d. o. o. (tretja dopolnjena izdaja).
- Slessor, K. N., Winston, M. L., Le Conte, Y. (2005): Pheromone communication in the honeybee (*Apis mellifera* L.). Journal of chemical ecology, 31: 2731–2745.

Refraktometri za merjenje vlage v medu po ceni 62,60€/kos z DDV.

Naročila na info@ekokult.com ali na **041 341 943**.
Dostava tudi po povzetju.

Osnovna odbira v čebelarstvu: telesne značilnosti kranjske čebele

Janez Gregori

Pravzaprav je osnovna odbira stara skoraj toliko, kot je staro čebelarstvo samo. Ko je človek začel gospodariti s čebelami, je začel tudi odbirati tiste čebelje družine, ki so imele zanj določene prednosti. Verjetno je odbiral družine, ki so nanosile največ medu, in tiste, ki niso bile preveč napadalne in jih je lažje gojil.

V Rejskem programu za obdobje 2011–2015, ki je zdaj v razpravi, je govor tudi o osnovni odbiri, ki naj bi ji čebelarji prav tako namenjali svojo pozornost. Zato je prav, da nekaj več povemo o odbiri čebel po njihovih telesnih značilnostih.

Lastnosti živih bitij se dedujejo s staršev na potomce. Tako je tudi pri čebelah. Dedujejo se lastnosti, ki navzven niso vidne, to je genetska sestava osebk (genotip), in tisto, kar je vidno na njegovi zunanosti (fenotip). Čebelar lahko čebele odbira samo po njihovem fenotipu, torej po zunanosti. V mejah prvotne razširjenosti medonosne čebele, to je v Evropi, Afriki in Mali Aziji, so znane njene številne rase, ki se že na prvi pogled razlikujejo med seboj po barvi obročkov hrbtnega dela. Pri številnih sta vsaj prva dva rumenkasta – taka je italijanska čebela, pa tudi buckfaška, ki je plod načrtnega križanja med različnimi rasami.

Zadnje čase večkrat govorimo o ogroženosti kranjske čebele in kot največjo grožnjo omenjamo njeno gensko onesnaževanje, to je onesnaževanje njenega genskega zapisa. Dogaja se z nezakonitim vnosom tujih matic, predvsem italijanske in buckfaške, katerih troti se potem križajo z lokalnimi maticami, vpliv tega križanja pa je opazen pri potomcih. Kaže se v rumeni do oranžni obarvanosti zadkovih obročkov, zato čebelarji govorimo (ali smo govorili) o čebelah pasankah. V Sloveniji je zakonsko dovoljeno gojiti samo kranjsko čebelo. Ta je tudi najboljša, saj je prilagojena naravnim razmeram, ki vladajo pri nas. Pomisliti moramo tudi na dejstvo, da v Sloveniji deluje več kot trideset registriranih vzrejevalcev matic in da nekateri med njimi večino vzrejenih matic prodajo na tuje trge, in sicer kot kranjske matice, vzrejene v Sloveniji. Na kakovost vzrejenih gospodarskih matic vplivajo tudi troti iz čebeljakov v soseščini, saj prosto letajo na plemenišča in se tam pari. Še točneje je, če rečemo, da matice letajo k njim. Zato mora odbira potekati prav v vseh čebeljakih.

Čebelarji moramo zavračati kakršen koli vnos tujih čebel (tudi če so nam bile ponujene kot čiste

kranjice), hkrati pa se moramo truditi, da čim bolj dosledno odpravljamo neljube posledice križanj, ki so se že zgodila. Zato je treba predvsem dobro poznati našo čebelo, saj bomo le tako vedeli, na kaj moramo biti pozorni pri njenem ohranjanju.

Poglejmo vsaj poglavitne telesne značilnosti kranjske čebele:

- zadek je vitkejši kot pri barvno podobni temni čebeli;
- v primerjavi z drugimi v Evropi živečimi rasami ima izrazito dolg rilček;
- rasno značilen je kubitelni indeks, to je razmerje med dvema odsekoma žil kubitalne celice na prvem paru kril;
- obročki hrbtnega dela so temno rjavi, prva dva sta lahko delno ali v celoti usnjeno rjava;
- tomenti, to so pasovi dlačic na obročkih hrbtnega dela, so široki, z ostrimi mejami, goste dlačice so kratke, sive, to pa daje čebeli, poleg odlakanega oprsja, sivkast videz.

Za ugotavljanje dolžine rilčka in vrednosti kubitelnega indeksa so potrebne ustrezne priprave, zato ju navadno izvajajo ob podrobnejših ugotavljanjih lastnosti čebel. Čebelarji bomo tako svojo pozornost usmerili predvsem v natančno opazovanje čebeljih zadkov. To lahko počnemo ob vsakdanjem pregledovanju družin, ko imamo številne delavke na satu kot na pladnju pred seboj, lahko pa se postavimo pred pročelje čebelnjaka in jih opazujemo pri žrelih. Sivino zadkov najbolje ocenimo, če imamo pred seboj cel sat s čebelami.

Foto: Janez Gregori

Tako obarvanih križancev se moramo znebiti takoj!

Obročki zadka morajo biti temni. Obseg rumene do oranžne obarvanosti, ki je znak križanja z italijansko ali buckfaško čebelo, je lahko različen. Navadno se kaže v obarvanosti drugega obročka (to je prvi široki obroček na zadku), lahko pa je obseg večji in sega tudi na naslednje obročke.

In kaj naj čebelarji storimo, če ugotovimo neželeno obarvanost zadkov? Čim prej moramo zamenjati matico. Pri tem se utegne zgoditi, da matici delamo celo krivico. Ker se je sparila z večjim številom trovov, so lahko neželene obarvani samo potomci enega trota in obarvane čebele preprosto počasi izginejo iz družine. Vendar na to ne moremo računati in treba je nemudoma ukrepati. Pri taki družini moramo čim bolj onemogočiti tudi morebitno nadaljnje razmnoževanje. Zato moramo odstraniti vso trotovsko zalego.

S skrbnim odbiranjem bomo kmalu dosegli, da bodo iz našega čebelnjaka izginile neljubo obarvane čebele, to je pasanke, ostale pa bodo naše avtohtone kranjske čebele. To je eden od pomembnih ciljev Rejskega programa. Čebelarški svet nas bo sodil tudi po kakovosti matic, ki jih kupuje pri nas. ■

Tristopenjski indikator obarvanosti čebel za pravilno osnovno odbiro kranjske čebele

čista kranjska sivka

križanec

rumena (italijanska
ali bukfaška čebela)

Foto: Franc Švirč

Milan Meglič

Rezervne družine – mlade družine

Anton Janša je napisal: »Šele v tem stoletju (op. p. v osemnajstem) so iznašli umetnost narejati roje po svoji volji ali bolje rečeno, število svojih panjev pomnožiti, ne da bi čakali naravnih rojev. Te umetne roje imenujemo sploh narejene roje (narejence, odvzetke).« V svojem delu Janša opisuje tudi različne načine narejanja rojev, ki jih smiselno izvajamo še dandanes.

O razmnoževanju družin z narejenimi roji in z narejenci z zalego pišejo tudi poznejši avtorji, na primer Jože Rihar in drugi, vse to pa dokazuje, da umetno povečevanje števila družin v praksi ni nič novega. Nove so morda le malenkostne prilagoditve, ki so posledica novih spoznanj o življenju čebel in spremenjenih možnosti za čebelarjenje, kot so spremembe v okolju, tehnologiji, paši, spremembe zaradi varoj itd.

Kakšna je razlika med rezervno in mlado družino? Obe naj bi bili sposobni uspešno prezimiti. Rezervna družina ima lahko mlado ali staro matico, mlada družina pa ima samo mlado matico!

Rezervne družine so po navadi mlade družine, s katerimi nadomestimo morebitne oziroma pričako-

vane poznojesenske in zimske izgube, ki naj bi bile čim manjše. Na to lahko v precejšnji meri vpliva čebelar, tako da vse leto skrbi za zdrave in primerno močne družine in da zazimi družine z dovolj čebelami, s primerno hrano in na mlajšem satju ter z ne preveč staro matico. Obdobje varoj je čebelarjem naložilo novo zahtevo: zazimljenih naj bo čim manj čebel, ki so jih poškodovale varoje (ali posredno virusi)!

Mlade družine so zdaj, v obdobju varoj, še toliko pomembnejše. Ni pomembno samo to, da z njimi povečujemo število družin v svojem čebelarstvu oziroma da jih namenimo za prodajo, ampak je celo pomembnejše, da z njimi nadomeščamo stare družine (družine s staro matico in starim satjem), s tem pa izkoriščamo vse njihove potenciale.

Mlade družine lahko narejamo s suhimi čebelami, lahko s čebeljo zalego in čebelami na teh satih, lahko iz ene družine ali iz več družin, lahko jih narejamo od spomladi, po navadi od konca aprila naprej, do poznega poletja, lahko z matico ali brez nje. Vse je odvisno od časa in razmer oziroma od želje in možnosti.

Na istem ali ločenem stojišču – Mlade družine, narejene na istem stojišču, izgubijo vse pašne čebele, zato je narejena družina oslabiljena. To delno lahko nadomestimo s tem, da jim dodamo več panjskih čebel, primerneje pa je, če jih preselimo na novo stojišče zunaj preletne razdalje čebel. V tem primeru v mladi družini ostane toliko čebel, kolikor smo ji jih ob narejanju dodali.

Graditev satja – Mlada družina je praviloma narejena na nekaj satnicah (če gre za suhe čebele) ali na nekaj po možnosti mladih satih (zalega plus hrana, če so mlade družine narejene s sati zalege). Morebitno staro satje čim prej izločimo, saj je v njem veliko povzročiteljev različnih čebeljih bolezni. Ko se začne družina krepiti, naj si sama zgradi čim več satja. Če so satnice izdelane iz neoporečnega voska (vosek iz divje graditve, trotovine ali mednih pokrovcev), to je iz takega voska, ki ne vsebuje nikakršnih ostankov kemičnih sredstev za zatiranje varoj, zmanjšujemo vsebnost neljubih ostankov v vosku, čeprav nismo vključeni v sistem ekološkega čebelarjenja. V začetni fazi razvoja je dana celo možnost graditve satja brez satnic (potreben je samo zažičen satnik, ki ga lahko opremimo z ozkim začetnim trakom satnice), s čimer se skušamo vsaj delno približati naravni graditvi.

Mlade družine dosežejo vrhunec razvoja približno mesec dni pozneje, temu pa je treba prilagoditi tudi koncept zatiranja varoj.

Zatiranje varoj pri mladih družinah je običajno drugačno kot pri starih. Pri mladih družinah je za ta namen smiselno izkoristiti obdobje, ko so vse varoje na čebelah, zato jih lahko zelo učinkovito odstranimo iz družine. Pri tem moramo dati prednost sredstvom, ki v vosku ne puščajo ostankov, na primer tistim, ki so dovoljena v ekološkem čebelarjenju. Posledica uspešne odstranitve varoj v tem obdobju je, da razvoja mladih družin praviloma ni treba motiti z dodatnimi poletnimi zatiranjem teh zajedavcev. Za to možnost govori tudi dejstvo, da mlade družine dosežejo vrhunec razvoja približno mesec dni pozneje, temu pa je treba prilagoditi tudi koncept zatiranja varoj.

Mladi družini moramo omogočiti neoviran razvoj – Ob pravilni čebelarjevi negi (prostor, hrana, paša) se mlada družina hitro razvije in praviloma doseže zadostno moč za uspešno prezimovanje. Čebelarji v Sloveniji pogosto uporabljajo različne kombinirane metode vzreje in narejanja mladih družin, npr. v plemenilčkih, prašilčkih, različnih manjših panjih itd., vse to pa zahteva večkratno premeščanje družin v večje enote. Ob priporočeni vsakokratni spremembi lokacije seveda tudi ti načini povečajo vložek dela. Posledica prepozne zagotovitve dodatnega prostora so neizrabljene zmožnosti razvoja,

mogoče pa je celo, da taka družina izroji. Če mlade družine narejamo neposredno v enotah, v katerih bodo tudi prezimovale, to omogoča njihov neoviran razvoj in zahteva tudi manj dela. Ta možnost je v različnih panjskih sistemih različna.

Narejanje mladih družin sočasno z drugimi čebelarstvenimi opravili. Nekaj izhodišč:

- V obdobju razmnoževanja odvezujemo material za nove družine (zalego in čebele ali samo čebele) iz starih družin, v katerih želimo zavirati pojav rojilnega razpoloženja ali ga pozneje preprečiti. Gre za to, da ne želimo rojev in da zaradi rojenja ne želimo izgubiti pridelka medu. V praksi je znanih veliko načinov, kako doseči ta cilj.
- V poznejšem obdobju, zlasti po končani paši, za narejanje mladih družin izrabimo obilje čebel v družini. Tako npr. ometenih čebel ne vračamo v panje, temveč z njimi narejamo mlade družine, uporabimo pa lahko tudi čebeljo zalego.
- Mogoče so tudi različne kombinacije odstranitve stare gospodarske družine, v kateri je preveč varoj – na primer po končani paši (ker čebelar pri zatiranju varoj ni bil dovolj uspešen) z narejanjem mlade družine, ki bo tudi uspešno prezimila.

Sklep

Ekonomsko upravičeno je tako narejanje mladih družin, katerega vmesni cilj je uspešna prezimitev, končni pa pridelati več medu. Tehnologijo narejanja mladih družin ter tehnologijo in intenzivnost pomlajevanja čebeljih družin vsak čebelar prilagaja razmeram (paša, panjski sistem itd.) ter svojim željam in znanju.

V prihodnje bomo manj govorili o rezervnih čebeljih družinah, ki jih uporabljamo (če jih sploh imamo) za nadomestitev opravičljivih izgub družin, na primer 5–10 %. Predvsem pa ni mogoče opravičiti filozofije narejanja rezervnih družin za nadomestitev prihodnjih izgub zaradi varoj, saj je dandanes mogoče čebelariti tako, da izgub zaradi varoj ni.

Poslej bomo torej več govorili o mladih čebeljih družinah kot nosilcih razvoja ter pridelave medu in drugih čebeljih pridelkov v prihodnjem letu. ■

Viri:

- Janša, A. (1906): Popolni nauk o čebelarstvu. Po J. Münzbergovi izdaji prestavil za slovenske čebelarje F. Rojina, Slovensko osrednje čebelarstvo v Ljubljani.
- Rihar, J. (1956): Praktično čebelarjenje. Kmečka knjiga: Ljubljana.
- Rihar, J. (1975): Čebelarjenje v nakladnem panju. Zavod za čebelarstvo: Ljubljana.
- Meglič, M., Auguštin, V. (2007): Varoja, čebela, čebelar. Čebelarstva zveza Slovenije: Lukovica.

Uporaba fitofarmaceutskih sredstev in varstvo čebel

Iris Škerbot*

Za Slovenijo je značilno, da ima dobršen del njenih prebivalcev v bližini doma vrt, na katerem pridelujejo zelenjavo za svoje potrebe, gojijo sadne in okrasne rastline ter vinsko trto. Po navadi zelo budno spremljamo, kaj se dogaja z našimi posevki, zato lahko pravočasno opazimo skoraj vsako, še tako majhno spremembo na plodu ali listu. Če pridelovalec dobro pozna biologijo in ekologijo škodljivih organizmov gojenih rastlin ter ukrepe za preprečevanje nastanka oziroma za zmanjševanje škode, se lahko številnim morebitnim težavam s škodljivimi organizmi pri pridelavi rastlin izognemo že z doslednim izvajanjem agrotehnoloških, biotehnoloških in mehanskih postopkov, tako da **uporabo kemičnih sredstev za varstvo rastlin omejimo le na najnужnejše primere**. Ob uporabi fitofarmaceutskih sredstev (FFS) ne smemo pozabiti, da v našem okolju živijo in se v posevke različnih vrst pogosto zatekajo tudi številne koristne vrste, redne in potrebne spremljevalke kmetijske pridelave pa so seveda tudi čebele. Pred novo pridelovalno sezono verjetno ne bo odveč nekaj poglobitvenih priporočil o tem, kako ravnati ob uporabi FFS, da zavarujemo naše okolje, predvsem pa čebele in koristne organizme. Pri izbiri teh sredstev zato dajemo prednost manj toksičnim ter ozko delujočim pripravkom, ki nimajo dolgotrajnejših negativnih vplivov na ne ciljne organizme in okolje v širšem smislu. Pri tem uporabljamo le tista FFS, ki so registrirana v Sloveniji. Uporabimo jih za tisti namen ter na tisti način, kot ga navaja navodilo za uporabo oziroma navedba na etiketi. Škropljenje naj izvaja ustrezno usposobljena oseba, ta pa mora ob upoštevanju vremenskih razmer (temperature, oblačnosti, hitrosti in smeri vetra) uporabljati tudi redno vzdrževane in po potrebi pregledane naprave. Ob izbiri ustreznega FFS dajmo prednost sredstvom, ki niso nevarna za čebele. Poglobitveno priporočilo ob uporabi FFS je, da postopek izvajamo zvečer, ko so čebele že v panjih. Če smo iz takšnih ali drugačnih razlogov rastline prisiljeni s FFS škropiti čez dan, to naredimo na hladen in oblačen dan, po možnosti zgodaj zjutraj. Če se uporabi sredstev, ki so nevarna za čebele, ne moremo izogniti, pa moramo slediti dobri kmetijski praksi varstva rastlin in izpolniti zahteve, ki jih uporabnikom FFS nalaga tudi Pravilnik o dolžnostih uporabnikom FFS (Ur. l. RS, 62/2003, 5/2007 in 30/2009). Tako moramo v trajnih nasadih

poskrbeti, da pred ukrepanjem odstranimo vso cvetočo podrast (košnja ali mulčenje) oziroma da na drug ustrezen način preprečimo nanos sredstva na cvetoče rastline. Med cvetenjem gojene rastline je prepovedana uporaba sistemskih FFS, ki so nevarna za čebele. Po potrebi lahko uporabimo samo kontaktno delujoča sredstva, vendar jih lahko uporabimo samo v nočnem času, to je od dve uri po sončnem zahodu do dve uri pred sončnim vzhodom.

S svojim umnim ravnanjem (tudi s FFS) in poseganjem v okolje lahko sami največ pripomoremo k varovanju okolja in živih bitij v njem, kljub vsemu pa pridelamo zdravo, neoporečno in visoko kakovostno hrano ter krmo za domače živali. ■

VZREJA MATIC AVGUST BUČAR

Ulica bratov Učakar 100
1000 Ljubljana

VZREJALIŠČE:
JANČE – DOLGO BRDO
Tel.: 041/696 210
e-pošta: avgust.bucar@siol.net

Sprejemamo naročila za označene
matice kranjske sivke iz odbranih
maticarjev pod nadzorom KIS.
Prevzem matic osebno ali po pošti.

* univ. dipl. inž. agr., KGZS-Zavod Celje

Andreja Kandolf

Točenje medu – skrb za varnost in kakovost sladkega pridelka

Narava se je že dodobra prebudila iz zimskega spanja, tako da se čebele že odpravljajo na pašo, kaj kmalu pa bodo medišča, vsaj upamo tako, polna medu, s katerim bo čebelar delno poplačan za svoj trud. Preden se lotimo točenja medu, moramo izpolniti nekatere poglavitne zahteve. Prva je, da poskrbimo za ustrezno osebno higieno. Če zbolimo za nalezljivo boleznijo ali smo prenašalci povzročitelja bolezni, ki se lahko prenaša z živil, pri točenju medu ne smemo sodelovati.

Higienske razmere za točenje medu

Med točimo vedno v čistem in ustrezno urejenem prostoru, kar je lahko tudi čebelnjak. Prostor mora biti takšen, da ga je mogoče učinkovito očistiti, ne sme biti vlažen in plesniv. Zagotoviti moramo ustrezna mesta s tekočo vodo, na katerih si lahko umijemo roke ter pomijemo pripomočke, ki jih uporabljamo pri delu; to je sicer lahko tudi v drugem prostoru.

Oprema, pripomočki, pribor, embalaža, tesnila, s katerimi bo med v stiku, morajo biti čisti, izdelani iz netoksičnega, nerjavečega materiala, ki ga je mogoče čistiti, vzdrževati v dobrem stanju in po potrebi razkuževati. Embalaža mora biti iz materialov, primernih za živila (plastika za živila s certifikatom, nerjaveča kovina – INOX, steklo, PVC-folija za živila ipd.)

Zrelost medu

Med točimo, ko je zrel, torej ko vsebnost vode doseže 20 % ali manj (Pravilnik o medu, 31/04, 89/04), vsekakor pa naj bo vsebnost vode čim manjša, saj je s tem manjša tudi možnost fermentacije – skisanja medu. Preprostih načinov za ocenitev, ali je med zrel, je več, vsekakor pa je najzanesljiveje, če vsebnost vode preverimo z refraktometrom. Na podlagi rezultatov analiz medu, izvedenih v zadnjih nekaj letih, lahko rečemo, da slovenski čebelarji nimajo težav pri ugotavljanju zrelosti medu, to pa je verjetno tudi posledica čebelarjenja v AŽ-panjih. Čebelarji, ki čebelarijo v nakladnih panjih, morajo temu namenjati nekoliko več pozornosti.

Odvzemanje satov in točenje medu

Ob odvzemanju medenih satov iz panjev uporabimo takšna sredstva za pomiritev čebel, ki v medu ne puščajo ostankov ter ne vplivajo na njegov vonj in

Foto: MB

okus. Za ta namen lahko uporabimo dimljenje, vendar s tem ne smemo pretiravati, saj se lahko zgodi, da ima med okus po dimu.

Med delom moramo paziti, da medu ne izpostavimo fizikalnemu, biološkemu ali kemičnemu tveganju. Medenih satov in/ali naklad z medenimi sati ne postavljamo neposredno na tla. S tem preprečimo morebitno okužbo medu z različnimi mikroorganizmi, kot so npr. ozmofilni mikroorganizmi (različne bakterije, kvasovke, plesni ipd.). Če je pot medenih satov iz panjev do prostora za točenje medu daljša, jih je priporočljivo zaščititi (na primer z živilsko folijo) pred prahom, različno umazanijo, mikroorganizmi, insekti in njihovimi delci. Takšna zaščita ni potrebna, če čebelar prenaša med v nakladah, na katerih sta ustrezna podnica in pokrov. Prav tako je treba paziti na ustrezno higieno vozila, tako da se satje ne okuži z različnimi tujki (prah, delci lesa).

Odkrivamo samo sate brez zalege. V prostoru za točenje naj ne bo čebel, vstop v ta prostor moramo preprečiti tudi domačim živalim. Med točenjem morajo čebelar in osebe, ki mu pomagajo, nositi čista oblačila, med celotnim procesom točenja pa v prostoru tudi ni dovoljeno kaditi ali jesti!

Precejanje/posnemanje medu

Vošчени delci so delci prve posode za med (satja), ki so pri odkrivanju satov in med točenjem prešli

* svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

v med. Vosek ni naravna sestavina medu, zato ga iz medu odstranimo. Posledica vsebnosti voska v medu je lahko sprememba njegovega okusa, barve in vonja. Če za čiščenje medu ne uporabljamo cedil, potem moramo prvo posnemanje opraviti najpozneje v treh dneh po točenju. Priporočeno je enkratno do dvakratno precejanje medu z različno gostima cediloma, potem pa mora med še dan ali dva »mirovati« (odležati), tako da se na površje dvignejo še preostali delci voska in druge primesi ter mehurčki zraka. Če te nečistoče posnamamo, priporočajo, da jih 14 dni po točenju posnamamo še enkrat. Posnamemo vse nečistoče, ki se pojavijo na površini. Postopek po potrebi ponavljamo. Ponavljamo ga tolikokrat, dokler površina medu ni

povsem čista in brez mehurčkov. Ko je med »čist«, ga bodisi pretočimo v ustrezno embalažo bodisi vključimo v nadaljnjo predelavo.

Naloga vsakega čebelarja je, da ohrani kakovost in varnost medu. Ker znanja o načinu čebelarjenja ni nikoli dovolj, vas vabim, da se udeležujete usposabljanj, ki potekajo v okviru ČZS. ■

Viri:

Pravilnik o medu, Ur. l. RS, št. 31/2004, 89/2004.

Veljanovski Geremia, V., Meglič, M., Kandolf, A., Senič, L., Posl, S., Seražin, S., Skok, E., Blejec, M., Grajzar, F. (2006): Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP. Čebelarstva zveza Slovenije.

Pomembnejše čebelje paše v Sloveniji

Francišek Volovlek*

V Sloveniji lahko z izdatnejšo čebeljo pašo računamo predvsem na akacijo, smreki, javorju, lipi, žlahtnem kostanju in na hoji. Razumljivo je, da ni krajev, v katerih bi imeli vse naštetе vire medenja, zato je prevažanje sestavni del čebelarjenja na med, v nasprotnem pa imamo več dobro postavljenih stalnih čebelnjakov. Veliko čebelarjev prevaževalcev se odloči za prvo pašo na oljni ogrščici, saj se čebelje družine na njej dobro razvijajo in ob ugodnem vremenu tudi napolnijo medišča. Ker se čebele na tej paši močno okrepijo, lahko izdatno izrabijo naslednjo pašo na akaciji. Pri nas je akacijeva paša najboljše na Primorskem in v Pomurju, zelo dobra pa je tudi na gričevju okoli Krške kotline. Zaradi fenološkega zamika vsa akacija ne cveti ob istem času, zato najspretnjši prevaževalci upoštevajo to vegetacijsko razliko in ob ugodnem vremenu izrabijo tudi po tri akacijevе paše. Za dobro akacijevо pašo je pomembno, da se postopno odpira in da med cvetenjem ni pozebe, vetra ali močnega deževja.

Po akaciji zamedijo naši gozdovi, zlasti javor in za njim smreka. V Sloveniji postaja javor čedalje pomembnejša medonosna paša. Cveti od zadnjega tedna v aprilu in večino maja. Javorji izločajo veliko medicіne, poleg tega pa tudi precej cvetnega prahu, ki ga lahko čebelarji s pridom uporabijo za vzrejo matic. V nekaterih letih se medenje na javorjih lahko nadaljuje z izločanjem mane javorjevih ušic.

Medenje smreke delimo glede na čas, višino in povzročitelja medenja. Prvo medenje povzroča veliki kapar, traja pa od zadnjih dni aprila do Medarda. Paša lahko traja tudi do 20 dni, in če ledeni možje ne ohladijo preveč ozračja, je lahko kar izdatna. Po Medardu, lahko pa že prvi teden junija, povzroči medenje mali smrekov kapar. To je najpomembnejše medenje na smreki. Na istem kraju lahko traja tudi več kot 15 dni, vendar se glede na vremenske razmere vsake tri dni pomakne za sto metrov višje. Najbolje medijo zdravi gosti sestoji na zavetnih vzpetinah. Za kaparji (lekanijami) se lahko na smreki pojavijo tudi ušice (lahnide), ki včasih prav tako povzročijo izdatno medenje. Ker pa so to dokaj nežne žuželke, se zgodi, da jih zdesetka močan dež, tako da tisto leto od njih ne moremo več pričakovati medenja. Med lahnide sodijo tudi tiste ušice, ki povzročajo prezgodnjo kristalizacijo medu v satju.

V začetku junija začne cveteti lipa, po navadi nekaj več kot teden dni po cvetenju akacije. Lipovec ali malocvetna lipa cveti nekoliko pozneje, njeno cvetenje pa se zavleče tja do cvetenja pravega kostanja. Najpomembnejša območja, ki omogočajo točenje na lipovi paši, so na Tolminskem in Kočevskem, drugod po Sloveniji pa so taka območja bolj lokalna.

Pravi kostanj cveti od prve tretjine junija do prvega tedna v juliju, tako da lahko čebele na njem nabirajo medicіno do tri tedne. Najprej se razcvetijo predvsem šopi moških socvetij, pozneje, ko ti že od-

* vodja Opazovalno-napovedovalne službe

cvetajo, pa skupaj z eno mačico moškega socvetja zacvetijo ženska socvetja. Ob ugodnem vremenu lahko čebele na njem naberejo veliko medicine in obilo cvetnega prahu. Na dobro medenje kostanja vplivata vlažna pomlad in brezvetrno, vroče soparno obdobje med pašo. Pravi kostanj raste v zakisanih gozdovih po vsej Sloveniji, najbogatejša kostanjeva paša pa je na območju Litije.

V brezpašnem obdobju, ki se po navadi pojavi julija, izrabimo pašo na hoji. Hoja zelo dobro medi, vendar na daljša časovna obdobja, in to tudi celo poletje. Ta paša je najbolj neredna in najbolj nepredvidljiva, kadar pa se pojavi, je nadvse bogata. Hojeva paša se nekatera leta pojavi na manjših območjih, nekatera pa na izjemno obsežnih območjih. Hoji ustrezajo rastišča v bolj senčnih, zavetrnih legah, nasprotno pa neznosna vročina in veter ne dajeta upanja v dober donos. Najpomembnejši povzročitelj medenja na hoji je zelena hojeva ušica. Izvrstno medi na Notranjskem, Kočevskem, na območju Krma, Snežnika, Javornikov, na Pohorju, v Trnovskem gozdu in na Dolenjskem.

Medenje je izpostavljeno številnim vplivom. Nekateri dejavniki ustvarjajo ugodne razmere, drugi pa ga zavirajo. Vplivi izvirajo iz žive in nežive narave, od njih pa so odvisni pojavljanje, trajanje, obilnost in ne nazadnje tudi prenehanje medenja.

Po letošnji dolgotrajni zimi, ki se je na nekaterih območjih nadaljevala tudi v pomlad, pričakujemo, da bodo naravne razmere ugodne. Paše se bodo zgostile, na koncu pa se bodo tako na akaciji in lipi kot na kostanju vrstile normalno po fenološkem koledarju. Bodimo optimisti in živimo v upanju, da ne bo pozebe ter da bodo razmere v pašnem obdobju dobre. Naj medi! ■

Obveščamo vas, da na spletni strani www.czs.si v rubriki **NAPOVED MEDENJA** lahko spremljate v tabelah prikazane podatke z avtomatskih in ročnih opazovalnih postaj. Spletna stran bo obnovljena enkrat na dan, tako da bodo čebelarji lahko dobili najnovejše podatke o donosih medu na vseh opazovalnih postajah.

PREVOZNI ZABOJNIK

TPV PRIKOLICE, Tovarna prikolic, d. o. o.

Cesta bratov Cerjakov 13

8250 BREŽICE

Tel: 07/499 19 57

Faks: 07/499 19 60

E-pošta: a.leskovar@tpv.si

Spletna stran: www.tpv.si

V TPV-ju smo v sodelovanju s ČZS razvili prevozni zabojnik-kontejner za 8 AŽ-panjev. Okvir zabojnika je zvarjen iz vroče pocinkane pločevine, mesta varjenja ustrezno zaščitena, streha je pocinkana, na dve kapi, snemljiva. Zabojnik je opremljen s štirimi nastavljivimi in zlozljivimi stopalkami, namenjenimi za samostojno postavitve. Zadnja vrata se odpirajo po vertikali in so podprta z dvema stebričkoma, čebelarju omogoča delo tudi ob deževnem vremenu. Teža praznega zabojnika je približno 160 kg.

Za prevoz zabojnika smo namenili prikolico A-8 s pomožnim dvignim kolesom do skupne teže 750 kg, vozno s tretjo tablico. Možen je prevoz s prikolico AB-8 z naletno zavoro do skupne teže 750 kg. Prikolica je izdelana iz vroče pocinkane ALU-galvalume pločevine, ki zagotavlja njen dolgotrajen obstoj. Notranja mera zaboja je 1075 x 2020 x 340.

TIP PRIKOLICE	CENA ZA ČLANE
A8 brez naletne zavore	580,32 EUR
AB8 z naletno zavoro	843,84 EUR
zabojnik za prevoz panjev	653,76 EUR
A8 z zabojnikom brez naletne zavore	1.234,08 EUR
AB8 z zabojnikom in naletno zavoro	1.497,60 EUR

Ob gotovinskem nakupu priznamo čebelarjem s člansko izkaznico ČZS 20-odstotni popust.

Novice iz sveta

Franc Šivic

Španija

Ostanki akaricidov v vosku postajajo v Španiji vedno večji problem. Raziskovalci iz laboratorija Apinevada v Granadi so ugotovili, da se te snovi lahko izlužijo iz satja v pelod, ki so ga čebele shranile v celice. Kolikor dlje je pelod v satju, toliko več pesticidov se izloči vanj. Prehod pesticidov iz voska omogočajo maščobne kisline v cvetnem prahu, ki jih na primer med ne vsebuje in je zato tudi manj ogrožen. Ličinke, hranjene s tako obremenjenim pelodom, obolevajo in umirajo, čebelar pa to opazi po zelo luknjičavi zalegi.

Vodja laboratorija Apinevada Jose Orantes Bermejo meni, da je rešitev v čiščenju voska s filtriranjem. Vosek so najprej skušali obsejati z gama žarki, vendar so se šele naknadno zavedli, da bodo v vosku ostali metaboliti, ki so prav tako ali še bolj nevarni kot akaricidi. Poleg tega so opazili, da so se spremenile strukture nekaterih sestavin voska, to pa bi lahko poslabšalo njegovo kakovost.

Vosek so filtrirali po metodi Batsch, ki jo uporabljajo v industriji jedilnih olj. Vosek pomešajo z aktivnim ogljem in diatomejsko zemljo (to je naravni filtrirni material, sestavljen iz mikroskopsko majhnih fosilnih kremenastih alg. To so skeletni oklepi alg z veliko specifično površino, na katere se vežejo nezaželene snovi). Postopek izvajajo v posebnih posodah pri določeni temperaturi, ki je precej višja od tiste, ki jo navadno uporabljajo v satnišnicah, ter pod vakuumom. Ta omogoča, da vosek zaradi višjih temperatur ne

spremeni svojih lastnosti. Potem vosek prefiltrirajo skozi poseben papir, na katerem ostaneta aktivno oglje in diatomejska zemlja, z njima pa tudi do 95 % kumafosa in klorfenvinfosa, ki sta najpogostejša onesnaževalca, žal pa samo 30 % taufluvalinata.

Ta metoda čiščenja voska veliko obeta, saj je učinkovita in tudi razmeroma poceni (0,10 EUR za 1 kilogram). Nič čudnega torej, da so avtorji te metode na lanskem svetovnem čebelarskem kongresu v Franciji zanj prejel zlati medaljo za inovacije.

Vir: Bermejo, J. O. (2010): Una innovacion para el sector apicola. Vidaapicola, št. 159, str. 25.

Avstrija

Podobno kot v Sloveniji so tudi avstrijske oblasti za leto 2010 dovolile uporabo neonikotinoidov za obdelavo semena koruze in sladkorne pese pred setvijo. Lani je bilo posejano 51,8 % nezaščitenega semena koruze, 36,6 % je bilo obdelanega s Ponchem, 11,6 % pa s Cruiserjem 600 FS. Kmalu po setvi so se znaki zastrupitve pokazali na 28 stojiščih, bolj ali manj prizadetih pa je bilo 618 čebeljih družin. Za letos odgovorni na ministrstvu za kmetijstvo zagotavljajo, da bo kontrola zaradi morebitnih zastrupitev čebel še ostrejša. Po njihovih trditvah je oprijemljivost pesticidov na seme 10-krat večja, kakor je bila do zdaj, poleg tega pa so bolj izpopolnjeni tudi pnevmatski sejalniki. S tem je manjša tudi možnost, da

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

bi veter med setvijo raznašal strupe na okoliške površine s cvetočimi rastlinami. Dosledno nameravajo izvajati projekt nadzora nad sejanjem in pozneje tudi nad vedenjem čebel, poimenovan »Melissa«.

Dr. Moosbeckhofer z dunajskega čebelarkega inštituta opozarja, da se zastrupitve lahko pojavijo tudi pozneje, predvsem ob pojavu potenja iz koruznih listov. Zato prosi čebelarje, naj v jutranjih urah opazujejo, ali čebele nabirajo vodo, ki v obliki kapljic visi na mladih rastlinah koruze. Vsak tak pojav naj fotografirajo, slike, opremljene s čim bolj izčrpnimi podatki o kraju in času nastanka posnetkov, pa naj pošljejo na inštitut. Le tako bodo namreč kmetijskemu ministrstvu lahko dokazali, da obstaja možnost zastrupitve čebel z neonicotinoidi še nekaj tednov po setvi koruze.

Verjetno bi ne bilo slabo, če bi nasvet avstrijskega čebelarkega inštituta upoštevali tudi slovenski čebelarji in tako po svojih močeh pomagali razvozlati problem umiranja čebel zaradi zastrupitev.

Viri: Kohl, J., Besenhofer, G., Moosbeckhofer, R. (2010): Neue Aulage für Insektizid – gebeiztes Mais – und Kürbissaatgut für die Anbausaison 2010. Bienen aktuell, letnik 4, št. 3, marec 2010, str. 14.

Italija

»Leta 2009 v Italiji nismo zaznali množičnejših zastrupitev čebel, razlog za to pa je najverjetneje prepoved uporabe neonicotinoidov v poljedelstvu. Ta prepoved velja že drugo leto. Kljub temu se umiranje čebel nadaljuje, predvsem zaradi varoze in posledično zaradi viroz. Do konca februarja letos smo v Italiji izgubili že polovico čebeljih družin, vendar to število še ni dokončno. Vzroki katastrofe so različni: prepozno zdravljenje, pomanjkanje poletnih pelodnih paš, neučinkovitost registriranih in neregistriranih zdravil, azijska noseča itd. Po našem mnenju je rešitev v odprtem sodelovanju z veterinarsko službo, tako da ta

ne bo več samo organ nadzora in kaznovanja, ampak predvsem servis za pomoč vsem, ki gojijo čebele.«

To so v kratkem sklepi, sprejeti na posvetovanju italijanskih čebelarjev, poimenovanem Apimell, ki je že 27. leto zapored od 5. do 7. marca letos potekalo v Piacenzi in ki se ga je udeležilo približno 30.000 čebelarjev iz Italije in tujine, tudi iz Slovenije. Država je sklenila čebelarjem pomagati s finančno podporo v vrednosti 2,700.000 EUR za projekt Apenet, ki naj bi v dveh letih dokončno rešil problem umiranja čebel.

Eden izmed problemov, s katerimi se spopadajo čebelarji, so ostanki sintetičnih zdravil v čebeljih pridelkih, zlasti v vosku in propolisu. Tako so inšpektorji v mestu Forlì januarja letos zasegli 2000 stekleničk propolisa, februarja pa v Torinu 450.000 tablet, ki so vsebovale propolis, v katerem so našli kar 34-krat več ostankov sintetičnih zdravil, kot je dovoljeno. Šlo je predvsem za dva akaricida, ki ju čebelarji uporabljajo v boju proti varozi, eden izmed teh pa je prepovedan že od leta 2003. Po predvidevanjih bodo kontrole ostankov v propolisu po vsej Italiji poslej pogostejše, še zlasti, ker ga uporabljajo kot pomožno zdravilo, zato ne sme vsebovati nikakršnih za človekovo zdravje nevarnih dodatkov.

In kakšne so odkupne cene medu v prodaji na veliko v Italiji? Trgovci odkupujejo akacije med po 4,00–4,40 EUR, cvetlični med po 3,00–3,30 EUR in manov med po 2,90–3,20 EUR za kilogram. Zelo visoko ceno pa dosegajo čebelje družine na petih satih, saj je treba za tako družino plačati od 90–100 EUR. Takšne družine zlasti večji čebelarji prodajajo manjšim ljubiteljskim čebelarjem, ki imajo vsako leto precejšnje izgube čebel. Nič čudnega, da je bilo med slovenskimi obiskovalci razstave v Piacenzi toliko zanimanja za 5-satne prašilčke iz stiropora! ■

Viri: Ustne informacije in katalogi razstavljavcev.

KUNSTELJ

Šivilstvo Kunstelj, Ana Kunstelj, s. p.,
GSM: +386 (0)31 352 797
e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

inž. Jože Kunstelj, s. p.
GSM: +386 (0)31 893 276
e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Zavrti 41
1234 Mengeš SLOVENIA
Tel./Fax: +386 (0)1 723 80 27
www.jm-kunstelj.com

Vlado Pušnik, Ivan Flac, Janez Brvar, Zoran Zidarič, Ivan Bračko in Stane Sajevec: Kirarjev panj in čebelarjenje z njim

Čebelarska zveza društev Maribor,
Maribor 2009,
103 strani

Kirarjev panj, imenovan po konstruktorju Francu Kirarju, nekdanjem velečebelarju iz Malečnika pri Mariboru, je v celoti plod domačega znanja. Dandanes ga izdelujejo v treh različicah, ki se razlikujejo po prostornini oziroma po velikosti plodiščnih satov in po številu mediščnih satov, ki so sicer v vseh treh tipih enake velikosti. Plodiščni sati so na toplo stavbo, mediščni, zloženi v dva predala, na hladno, matična rešetka ni potrebna, ker imajo mediščni sati globoke celice in matica načelno ne zalega vanje. S temi panji najpogosteje čebelarijo na Štajerskem, njihova značilnost pa je, da je po potrebi mogoče spreminjati prostornino, in to tako plodišča kot medišča. Ker se zanje zanima marsikateri čebelar, bo z veseljem vzel v roke knjigo, ki je pred nami.

Posamezna poglavja so delo različnih avtorjev. Po predgovoru, ki ga podpisuje predsednik Čebelarske zveze društev Maribor Jože Bauman, piše Vlado Pušnik o skupnem delu pri pripravi knjige ter o življenju in delu velečebelarja Franca Kirarja. Predstavitve Kirarjevega panja je delo Ivana Flaca, ki nam natančno predstavi vse tri tipe tega panja – tip A, tip B in srednji Kirarjev panj – ter njihove posamezne dele. Za prva dva tipa sta v knjigi predstavljena tudi podrobna načrta. Opisuje tudi panje za rezervne družine in plemenilnik. Poglavje o čebelarjenju v Kirarjevem panju je izpod peresa izkušnega praktika Janeza Brvarja. Poleg razmišljanja o prednostih Kirarjevega panja navaja tudi navodila o tem, kako pregledovati družine, kako se spopasti z rojenjem, kako preseliti družino iz AŽ-panja v Kirarjev panj, ter o postopkih pri točenju.

Poglavje »Moje čebelarsko leto s Kirarjevimi panji« je napisal Zoran Zidarič. Opisuje opravila v posameznih letnih obdobjih in razloge za čebelarjenje v

teh panjih. Na koncu opravila strne še v koledarsko leto po posameznih mesecih. Prispevek o svojih izkušnjah s Kirarjevimi panji je napisal dolgoletni praktik Ivan Bračko. Spominja se tudi svojih srečanj s Francem Kirarjem. Besedila končuje Stane Sajevec s poglavjem o pomembnih spoznanjih, koristnih za umnega čebelarja, in naniza nekaj spominskih utrinkov na Franca Kirarja, zlasti na njegove čebelarske

modrosti. Knjigo sklene seznam uporabljenih virov. Razlage v posameznih poglavjih ponazarjajo tudi številne barvne fotografije.

Knjiga je po večini napisana v »čebelarskem« jeziku, misel teče tekoče in razumljivo. Vendar je pri opisih pač tako, da nikoli ne morejo biti tako popolni, da bi odtelitali ogled panja »v živo«, čeprav so podkrepjeni s priloženim načrtom. Šele če posamezne dele panja otipaš in si jih ogledaš v naravi, si lahko ustvariš dokončno predstavo, kako je pravzaprav vse narejeno. A vrnimo se h knjigi. Treba je reči, da bi katero izmed poglavij vendarle moralo pred objavo

pogledati kako kritično oko. Kajti brati, na primer o mediščnih »satnicah z globokimi celicami«, je le nekoliko moteče.

Veseli smo lahko knjige, ki je pred nami. Odpira nam neko novo dimenzijo v tehnologiji čebelarjenja, nakazuje nam rešitve, o katerih smo veliko razmišljali. To je predvsem možnost spreminjanja prostornine panja v skladu s povečevanjem in zmanjševanjem števila čebel v družini ter trenutnimi pašnimi razmerami. Če se spomnimo, je bil to že eden od pomembnih naukov Antona Janše, a je bil pri nas po večini prezrt.

Knjiga je pred nami, in to je mogoče le začetek, da se bomo o tem tipu panja začeli pogovarjati nekoliko bolj odkrito ter v strokovni literaturi pisati o vprašanjih, povezanih z njim. Očitek, ki ga knjigi lahko izrečemo, je le ta, da krepko zamuja z izidom, saj bi bilo verjetno marsikatero čebelarstvo v Sloveniji dandanes drugačno, kot je. ■

Janez Gregori

Vlado Auguštin*

Higienski napajalnik

Za vzrejo in vzdrževanje visoko produktivnih, biološko močnih in zdravih čebeljih družin je nujna tudi higiensko neoporečna voda. Čebelja družina namreč v vsem letu porabi približno 30 l vode, in sicer tiste, ki jo čebele v svojih mednih želodčkih prinesejo v panj. Žal, čebelarji vedno razmišljamo predvsem o hrani, ob tem pa pozabljamo, da je za čebele veliko nevarnejša žeja kot lakota. Neodgovornost čebelarja, ki čebelam ne zagotovi higiensko neoporečne vode, je po navadi kaznovana z manjšim donosom medu in obolenjem čebelje družine.

Kako preprosto in z majhnimi stroški narediti higienski napajalnik, smo belokranjski čebelarji izvedli na predavanju hrvaškega čebelarskega kolega g. Damirja Rogulje, hkrati pa smo v preizkus dobili nekaj prototipov takšnega napajalnika.

Za izdelavo higienskega napajalnika potrebujemo rabljeno plastično posodo s pokrovom (npr. posodo od notranjih stenskih barv, ki jo lahko dobimo pri vsakem pleskarju uporabniku barv JUPOL). Takšne posode imajo na zunanji strani okrepljen rob z dodatnimi prekati oziroma komorami.

Na notranji strani posode s flomastrom odmerimo 2,5–3 cm od vrha in po celotnem obodu začrtamo linijo, na kateri bomo zavrtali luknjice. Nato vzamemo gorilnik in žebelj s premerom približno 3 mm. Z gorilnikom segrejemo žebelj in z notranje strani prevrtamo vsako drugo komoro posode. Pri tem pazimo, da ne vrtamo v prostor, namenjen za ročko posode, in v prostor, namenjen za zapiranje in odpiranje pokrova.

Ko luknjice zavrtamo po celotnem obodu, posodo napolnimo z vodo, ji dodamo čajno žličko soli in jo zapremo z originalnim pokrovom. Polno posodo vode počasi obrnemo in postavimo na vodoravno podlago (betonska plošča, kamen, opeka). Še prej z vodno tehniko preverimo vodoravnost podlage, kajti le tako bo venec vode enakomerno razporejen okoli napajalnika.

Plak v posodi preprečuje iztekanje vode, medtem ko se prekati polnijo z vodo, s katero se čebele napajajo. Vsaka od komor deluje kot sifon, ki prepušča vodo šele, ko jo čebele izpraznijo do ravni luknjice. Takšen higienski napajalnik postavimo od

10 do 50 m stran od čebelnjaka, pri tem pazimo, da napajalnika ne postavimo v glavni smeri koridorja leta čebel. ■

Več informacij o napajalniku si lahko pogledate na: <http://www.pcelinjak.hr/index.php/Inovacije/pojilica-ehuli.html>.

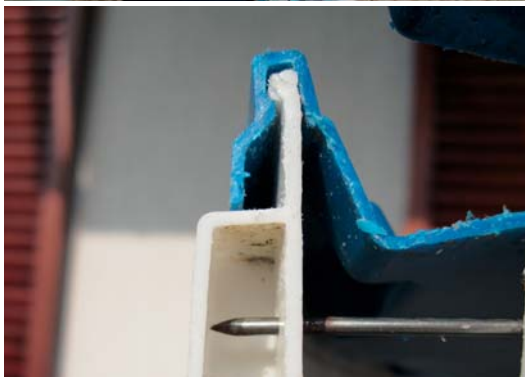

Foto: Damir Rogulja

* svetovalec JSSČ za tehnologijo

Čebelarjeva opravila v maju

Vladimir Fajdiga – Postojna

Pogosto se dogaja, da čebele jeseni precenjujemo, spomladi pa podcenjujemo, zato se zgodi, da nas prehitijo, sedejo na roj, izrojiijo in sezona je izgubljena.

Nekoč je veljalo pravilo, da je roj v aprilu vreden zlata, v maju srebra, v juniju pa nič ne velja. V intenzivnem čebelarjenju roji niso zaželeni niti aprila niti junija. Tako roj kot izrojenec tisto leto praviloma ne bosta gospodarsko upravičila svojega obstoja. Nobeden od njiju namreč do glavne paše ne bo uspel doseči števila vsaj 30.000 pašnih čebel, da bi pašo vsaj do neke mere izkoristil.

Trditev, da je kranjska čebela bolj rojiva od ostalih pasem medonosne čebele, drži le deloma, vendar se ob ustrezni selekciji in predvsem ustreznem panjskem sistemu v rojivosti le za spoznanje razlikuje od italijanske čebele, buckfaške čebele in drugih ras.

Zakaj čebele pravzaprav rojiijo? Za čebelo velja, da je žival žlez (13), ki so razporejene po njenem celotnem telesu. Žlezni sistem čebele služi in omogoča zlasti delovanje čebelje družine kot socialne enote. Večina dogajanja v čebelji družini je uravnavana kemično z izločki posameznih žlez bodisi z zunanjim ali notranjim izločanjem. Predpogoj za nemoteno delovanje žleznega sistema pa je optimalna oskrbljenost čebelje družine s hrano. Pomanjkanje potrebnih hranilnih snovi (beljakovin, mineralov, ogljikovih hidratov ...) ima za posledico motnje v socialnem vedenju čebel. Med omenjenimi žleznimi izločki imajo najpomembnejšo vlogo feromoni matice; le-ti pogojujejo pašno aktivnost in zavirajo nastajanje juvenilnega hormona. Neposreden in količinsko zadosten stik z matičnimi feromoni je pogoj, da čebele ne sedejo na roj oz. ne pričnejo s preleganjem. Da bi bil neposreden stik s feromoni, ki jih čebele z medsebojnim dotikanjem širijo po panju, zadosten in dovolj intenziven, mora biti čebelam prenašalkam le-tega omogočeno neomejeno gibanje po celotni panjski enoti.

GLAVNI RAZLOG za pojav rojenja je PREMAJHNA panjska enota ter posredno prevelika gostota brezposelnih čebel, s tem pa zmanjšana koncentracija matičnega feromona. Preprečevanje rojenja je težavno, uspeh je vprašljiv. Čebelar mora svoje delo ciljano načrtovati tako, da s primernimi in časovno usklajenimi ukrepi **vneprej** predvidi in odstrani vzroke za pojav rojilnega razpoloženja:

- omogočiti mora nemoteno in zadostno širjenje matičnega hormona po panjski enoti (ustrezna gostota čebel na satni površini),
- selekcionirana matica naj ima dovolj prostora za zaleganje,
- preprečiti mora pojav brezdelja v panju tako, da imajo čebele vedno dovolj odkrite zalege ter možnost graditve satja.

To lahko dosežemo le v dovolj velikem panju z globoko podnico (v kateri čebele z veliko vne-mo gradijo trotovinu in negujejo trotovisko zalego), z dvomatičnim načinom čebelarjenja, deloma tudi z vstavljanjem gradilnika ter po potrebi z odvzemanjem viška čebel in pokrite zalege za narejanje rezervnih družin. Odkar čebelarim v velikoprostorninskih panjih, je moje desetletno povprečje rojenja zavidljivo nizko, namreč le 1,7 %.

Maj

V maju se delo pri čebelah intenzivira; tedenski pregledi postanejo nujnost; čebelar primarno skrbi za to, da ima čebelja družina dovolj prostora in seveda hrane za nemoten razvoj.

Razvoj čebelje družine se proti koncu meseca neizogibno bliža vrhuncu, ponekod prej, drugod pozneje. Družina iz zgoraj omenjenih razlogov in zaradi nepravočasnih čebelarjevih ukrepov trpi utesnjenost v panju, razmerje med odkrito in pokrito zalego se močno nagne v prid slednji, prenos feromonov pa je moten; če se k vsemu temu pritakne še slabo vreme in brezpašno obdobje, bodo skoraj gotovo čebele sedle na roj. Splošno veljavnega pravila kaj početi in kako brzdati družino, ki je dosegla vrhunec, ni. Prav v tem času se bo pokazala naša sposobnost opazovanja in pravočasnega ukrepanja. Ukrepe za preprečevanje rojenja lahko delimo v dve skupini:

- tiste, ki rojenje zavirajo in so preventivni, ter
- ukrepe, ki samo rojenje preprečujejo in, če smo uspešni, tudi preprečijo.

Med prve sodi primarno ustrezno velik panjski sistem – minimalna zalegalna površina naj bi bila vsaj 365 dm² (pribl. 20 satov LR- ali AŽ-mere) z odbitki, neizpostavljenost sončni pripeki, neomejevanje matice pri zaleganju, na zmanjšano rojivost selekcionirane matice, ki niso starejše od 2 let,

zadostna preskrbljenost s hrano ter po potrebi pravočasno odzemanje viška čebel na satju ali brez njega za pripravo mladih/rezervnih družin ali umetnih rojev. Med ukrepe zagotovo sodi tudi deljenje in ponovno združevanje družin, lahko s istočasno obnovo/zamenjavo matice. Zanimivo je dvomatično čebelarjenje, ki ob dobri paši zagotavlja rekordne donose in čebelarjenje brez rojev. V začetku maja je zadnji čas, da osnovni družini nad matično rešetko povežete rezervno družino. Literature o dvomatičnem čebelarjenju je precej, sam ga preskušam v zadnjih nekaj letih in sem z rezultati zelo zadovoljen.

Med ukrepe, ki rojenje preprečujejo, pa sodijo:

- prikrajševanje kril maticam (zgolj na eni strani za tretjino; matica ob izrojitvi ne odleti z rojem, roj se vrne v panj). S tem pridobimo le na času; drugi roj nam bo z mlado matico/maticami ob nepravočasnem posegu skoraj zagotovo pobegnil;
- odzemanje matice, odzemanje matice z delom čebel, zamenjava matice z mlado matico, umetno izrojevanje čebel, premeščanje panjev, vseljevanje nove rezervne družine v matični panj ob poprejšnji odstranitvi matice itd.

Kaj storiti, če so v panju zaleženi matičniki? Pri pregledu najprej poiščemo matico in jo zapremo v matičnico. Tako lahko pregled opravimo natančneje in brez strahu, da bi matico poškodovali, izgubili ali po nesreči dodali v drug panj.

Uporabimo eno od zgornjih metod:

a) mediščno naklado (mediščno satje) postavimo na podnico/v plodišče, vanjo vstavimo sat z matičnikom ali zaščitenim vcepljenim matičnikom, naklado prekrijemo z vmesnim pokrovom, nanj pa zložimo obe plodiščni nakladi z matico (seveda smo pred tem odstranili VSE matičnike); zgornjima nakladama odpremo rezervno žrelo.

b) V nakladi na podnici/v plodišču uredimo novo gnezdo tako, da ob straneh pustimo sata s hrano, na sredino postavimo sat z zalego brez matičnikov, na katerega spustimo matico s prikrajšanim krilom,

medprostor pa ob paši napolnimo izmenjuje s satnicami in praznim satjem, v brezpašnem obdobju pa s praznimi sati. Na prvo naklado postavimo notranji pokrov, nanj povežemo drugo naklado s polegajočo se zalego ali delom le-te in čebelami ter v njej pustimo matičnik ali dva oz. še bolje je, da vcepimo matičnik matice, ki je selekcionirana na zmanjšano rojivost; enako lahko storimo v tretji nakladi, če med nju vstavimo pokrov, včasih zadošča tudi matična rešetka (postopek je v trietažnem AŽ-panju enak). Pri tem ne smemo pozabiti odpreti rezervnih žrel, sicer bi se polegla matica ne mogla sprašiti. Pri omenjenem načinu moramo biti pozorni predvsem na to, da se v spodnjo naklado, ki je od zgornjih ločena z notranjim pokrovom ne vleti preveč čebel, ki bi jih stiska zaradi utesnjenosti kljub posegu navedla k rojenju. Zato lahko omenjeni postopek obrnemo na glavo in matico v tako urejeni nakladi, kot je opisano zgoraj, postavimo na tretje mesto zgoraj, le da v tem primeru v zgornjo naklado ometemo dodatno 2 sata čebel. Ko rojilno razpoloženje pojenja, lahko tako razstavljen panj zopet združimo in je pripravljen na bližajočo se pašo. Odbiro matice lahko prepustimo čebelam, najpogosteje pa bodo čebele ob ustreznih pašnih pogojih dlje časa tolerirale obe matici.

c) Dokaj enostavna je metoda premeščanja panjev (naletavanja) in na ta način odzemanja odvečnih pašnih čebel ter s tem posledično krepitve šibkejših družin, ki smo jih postavili na mesto družine, ki ji želimo odvzeti čebele. Žal je izvedba tega posega pri paviljonskemu načinu čebelarjenja (čebelnjaki, prevozne enote) težavna.

d) Družino, ki smo jo ujeli tik pred izrojitvijo, je najbolje razdeliti na več rezervnih/mladih družinic; vsaki dodamo tudi vsaj sat ali dva s hrano in zrel matičnik ter jih odnesemo na primerno oddaljeno lokacijo, da hranijo tudi pašne čebele.

Roj, ki ga ogrebemo, je najbolje pustiti dan ali dva, če je neznanega porekla celo tri dni (nevarnost hude gnilobe) na hladnem v kleti, ga v tem času ustrezno tretirati proti varoji (pršenje perizina, oksalne kisline) in ga nato vseliti v nov panj. Roj v novem domovanju zadržimo pred pobegom tako, da mu v sredino vstavimo sat z mlado zalego. Roj vseljujemo zgolj na satnice, da izkoristimo njegovo gradilno vneto in ga po potrebi izdatno hranimo s sladkorno ali medeno raztopino.

Sicer pa, dragi bralci SČ, kot je slišati, so izgube čebel letos velike in bo marsikomu vsak roj še kako dobrodošel. Ne pozabite na zaščito skladiščenega satja pred voščenim moljem, kontrolo prisotnosti varoje, izrezovanje trotovine. Tistim pa, ki boste čebele pasli na »akaciji«, naj se točilo ne ustavi prekmalu. ■

Prispevek je lektoriral avtor sam. **Uredništvo**

APIMEDICA &
APIQUALITY
2010

*S čebelami
do zdravja*

APIMEDICA & APIQUALITY FORUM 2010

3. APIMONDIA MEDNARODNI FORUM
O APITERAPIJI IN
2. APIMONDIA MEDNARODNI FORUM
O KAKOVOSTI ČEBELJIH PRIDELKOV

28. september do 2. oktober 2010

Slovenija · Ljubljana, Maribor, Bled, Lipica, Dolenjske Toplice

ORGANIZATORJA

Čebelarstva zveza
Slovenije
www.czs.si

Apimondia
www.apimondia.org

VSEBINA

- strokovna predavanja
- satelitski simpoziji
- API-EXPO – mednarodna razstava čebelarstva opreme in izdelkov
- mednarodno tekmovanje za najboljši med in medeno pijačo
- predavanja za javnost
- festival čebelarstva in čebelarski izleti po vsej Sloveniji

Maribor

Lipica

Ljubljana

Bled

Dolenjske Toplice

MEDNARODNO TEKMOVANJE ZA NAJBOLJŠI MED IN MEDENO PIJAČO

Zakaj je za čebelarja pomembno ocenjevanje?

Ocenjen med ali medena pijača sta z tržnega vidika kupcu privlačnejši, saj mu zagotavljata dodatno (vizualno) potrditev kakovosti. Med ali medena pijača na ocenjevanju z doseženo oceno pridobita t.i. dodano vrednost, ki je dandanes vse pomembnejši dejavnik prodaje, ki vaš izdelek razlikuje od drugih. S tem se vaša opaznost na trgu poveča. Sedanji kupci medu in ostalih čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov poleg splošno znane kvalitete pričakujejo tudi dodatne oznake, ki potrjujejo, da je pridelek oz. izdelek resnično najboljše kakovosti. To jim lahko ponudite, če prijavite svoj med ali medeno pijačo na ocenjevanje in tako pridobite mednarodno oceno o kakovosti. Dobro ocenjen med ali medena pijača, še posebej na mednarodnem nivoju, se bosta bolje prodajala, in vam tudi omogočila dvig cene. Z minimalnim stroškom tako lahko veliko naredite na področju lastne promocije, ki je ključ do uspešne prodaje.

Za slovenske vzorce medu, ki jih pričakujemo v zelo velikem številu, bomo izvedli pred ocenjevanje, nekakšno predkvalifikacijo za glavno ocenjevanje, kjer bomo izbrali najboljše vzorce, ki bodo zastopali slovenske barve na glavnem ocenjevanju. Tako bomo zmanjšali tudi stroške za slovenske vzorce, saj bodo le izbrani vzorci šli na obvezne laboratorijske preiskave. To bo izvedeno iz strani izvajalcev ocenjevanja in slovenskim čebelarjem ne bo potrebno skrbeti glede tega. Izbor slovenskih vzorcev medu bomo izvedli v Novem mestu. Samo ocenjevanje bo izvedeno enako kakovostno kot glavno ocenjevanje, služilo pa bo tudi kot preizkusni kamen za glavno ocenjevanje, kjer ne bo smelo priti do nikakršnega spodrsllaja.

Kotizacija za pred izbor in glavno ocenjevanje znaša 50,00 € za vzorec in je enaka za vse sodelujoče.

Slovenskim čebelarjem smo v celoti zagotoviti sredstva za analizo v akreditiranem laboratoriju. Cena laboratorijske analize je 33,00 € zagotovita pa jih Kmetijski inštitut Slovenije in Čebelarska zveza, ki poleg dela stroška laboratorijske analize, slovenskim čebelarjem krije tudi določen del kotizacije 20,00 €, **tako da domači čebelarji prispevajo na vzorec le 30,00 €**, kar je zelo velik prispevek in olajšava hkrati pa vzpodbuda za sodelovanje za domače čebelarje.

Pogoj za sodelovanje na ocenjevanju medu in medenih pijač je tudi nakup vstopnice za mednarodno čebelarsko razstavo APIEXPO. To seveda za domače čebelarje ne bo nikakršna ovira, saj tako prestižne razstave z razstavljalci iz vsega sveta ne bo zamudil noben čebelar, ki da kaj nase.

Pomembni roki mednarodnega ocenjevanja medu Apimedita & Apiquality 2010 za čebelarje iz SLOVENIJE

- Rok za prijavo in oddajo slovenskih vzorcev na pred izbor ocenjevanja, ki bo potekal v Novem mestu: **26. julij – 1. avgust 2010**
- Vzorce lahko oddate po pošti, ali osebno na sedežu ČZS, ČD Novo mesto, ČD Semič
- izvedba pred izbora senzoričnega ocenjevanja bo potekala 7. avgusta v Novem mestu
- razglasitev rezultatov in najboljših medov, ki bodo izbrani za mednarodno tekmovanje bo predvidoma **21.08. 2010** na Kmetijski šoli v Grmu
- najboljši vzorci iz pred izbora bodo vključeni v mednarodno ocenjevanje, ki bo potekalo **29.-30. 09. 2010** na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.
- slavnostna podelitev priznanj mednarodnega tekmovanja bo potekala **01.10.2010** v Kulturnem centru v Semiču

Ostale pogoje za sodelovanje na mednarodnem ocenjevanju medu in **PRIJAVNICO** najdete na spletni strani **www.apimedita.org**

Kotizacija za ocenjevanje medenih pijač znaša 70 € za vzorec in je enaka za vse sodelujoče. Del kotizacije 20 €, bo za slovenske čebelarje, ki bodo sodelovali na ocenjevanju za najboljšo medeno pijačo zagotovila ČZS. Torej slovenski čebelarji bodo za vsak vzorec za ocenjevanje medenih pijač prispevali 50,00 €.

Pomembni roki mednarodnega ocenjevanja medenih pijač Apimedita & Apiquality 2010

- rok za pred prijavo do **15.08.2010**
- zbiranje vzorcev poteka do **28.09.210**
- izvedba senzoričnega ocenjevanja bo potekala **29.-30.09.2010**
- slavnostna podelitev priznanj za najboljšo medeno pijačo bo potekala **30.09.2010** v Mariboru

Ostale pogoje za sodelovanje na mednarodnem ocenjevanju medenih pijač in **PRIJAVNICO** najdete na spletni strani **www.apimedita.org**

SODELOVANJE NA RAZSTAVI API-EXPO

- Razstava bo potekala na Gospodarskem razstavišču v dvoranah Kupola, Kocka in Steklena dvorana. Razstavo bo razdeljena na štiri sklope: čebelarski turizem, predstavitev in prodaja medu in izdelkov iz medu, predstavitev in prodaja čebelarske opreme, medena tržnica na ploščadi pred Gospodarskim razstaviščem

Razstavni prostor lahko izberete in rezervirate že danes!

Tloris in cenik razstavnega prostora sta na voljo pri tehničnem organizatorju, ki vam bo svetoval, kakšna oblika predstavitve bo za vas najboljša!

GORMICE d.o.o., Štihova 4, 1000 Ljubljana,
E: apimedita@go-mice.eu; T: 01 430 51 03

OBISKOVALCI RAZSTAVE API-EXPO – predprodaja cenejših vstopnic samo še do 15. maja!

- skupinski obisk - **20% popust pri nakupu 10 ali več vstopnic do 15.5.2010!**

Pri izletih, ki jih organizira agencija Panoramic so vstopnice vključene v ceni Izletov

Naročilo vstopnic: E: apimedita@go-mice.eu;
T: 01 430 51 03,
www.apimedita.org

Zadihajte s polnimi pljuči!

**Sirup iz smrekovih
vršičkov v vrečkah**
na osnovi **medu** z izvlečkom
poprove mete, timijana,
evkaliptusa in **z vitaminom C**

NOVO
Odslej v novi,
priložni embalaži
10 g vrečke

**100 %
NARAVNI IZDELEK**
• Brez alkohola,
konzervansov, dodanega
sladkorja, arom
in barvil.

- Pripomore k zdravju dihal,
- izboljša prehodnost dihalnih poti,
- deluje blagodejno na glasilke,
- blaži hripavost,
- vitamin C krepi imunski sistem.

 medex
od 1954

Veterinarski nasveti za maj

Suzana Skerbiš*

Ta mesec doseže čebelja družina vrhunec svojega razvoja. V tem obdobju je pod pokrito čebeljo in trotovsko zalego 70–90 % varoj. Število čebel in število zaleženih celic v čebelji družini je občutno večje od števila varoj v družini, zato varoje za zdaj še ne povzročajo vidnih sprememb. Vendar pa nas takšno stanje ne sme uspavati. Čebelar naj redno pregleduje zalego in skrbno opazuje čebele. Če pri čebelah opazi spremembe, kot so spremenjena telesna zgradba, poškodbe kril, nog ali tipalk, motnje v letenju, spremembe na zaleženi površini, bolehanje ali odmiranje čebel, naj pokliče veterinarja NVI. Ta bo čebelje družine klinično pregledal in predpisal ustrezno ukrepanje. Ta mesec varoje zatiramo izključno z apitehničnimi ukrepi.

Najpomembnejši apitehnični ukrepi so:

1. Izrezovanje trotovine iz gradilnikov, ki smo jih v panje vstavili že aprila.
2. Vstavljanje lovilnega sata. Lovilni sat je t. i. trotoviski sat z mlado nepokrito zalego, staro 3–4 dni. Tak sat vstavimo v družino brez zalege, v naravni ali narejeni roj ali v družino, ki smo ji odvzeli vso zalego. Vse varoje, ki so v družini, se usmerijo na ta sat in zlezejo v celice z ličinkami. Ko je zalega pokrita, sat odstranimo iz družine in ga uničimo.
3. Narejanje novih družin. V vsakem čebelarstvu naj bi glede na število gospodarskih družin v njem vsako leto na novo naredili 50–60 % družin. To so naravni roji, narejenci s pokrito zalego in ometenci iz suhih čebel. Ker je razvoj čebeljih družin letos pozen, moramo biti pozorni, da ne bomo preveč oslabili matičnih družin. Pri naravnih rojih in pri ometencih iz suhih čebel zatiramo

varoje takoj, ko jih oblikujemo, pri narejencih z zalego pa počakamo, da se izvali vsa zalega.

Cilj apitehničnih ukrepov je zmanjšanje števila varoj na tolikšno število, da nam to ne bo več povzročalo gospodarske škode – to je na takšno število, da varoje ne bodo več povzročale poškodb čebel in da bo še mogoč normalen razvoj čebelje družine.

Ameboza

Ameboza je bolezen prebavil odraslih čebel. Povzroča jo ameba *Malpighamoeba mellificae*, ki spada med praživali. Vidna je samo pod mikroskopom. Čebele se s cistami amebe okužijo skozi usta, in to bodisi ob hranjenju bodisi ob čiščenju. Ciste se kopičijo v zadnjem delu srednjega črevesa in rektuma. Po vzklitju amebe potujejo v Malpighijeve cevčice (to je organ za izločanje) in povzročijo propad njihovih celic, amebe pa preidejo v cistično obliko.

Bolezen se pri čebelah kaže kot prebavna motnja ali kot zastrupitev, oboje pa skrajšuje življenjsko dobo čebel. Najpogostejše se pojavlja v drugi polovici aprila in prvi polovici maja ob širjenju čebelje gručice. Bolezen se najprej razvije pri dolgoživih zimskih čebelah, z njih pa se prenese še na mlade čebele. Ameboza se največkrat pojavlja sočasno z nosestavostjo. Bolne čebele so vznemirjene in imajo povečan zadek. Sate in stene panjev zamažejo z redkimi žveplasto rumenimi do belimi iztrebki, ki jih takoj začnejo lizati. Čez zimo se poveča umrljivost čebel, umre lahko tudi cela družina.

Proti amebozi ni učinkovitega zdravila. Stopnjo obolenosti zmanjšujemo s higieno in razkuževanjem čebelarkega pribora. Čebele v oboleli družini spomladi preselimo v razkužene panje in na razkuženo satje, pozorni moramo biti tudi na nenehno povečevanje splošne odpornosti čebel. ■

* dr. vet. med., VF NVI enota Nova Gorica - Sežana

Vzreja čebeljih matic

HENRIK ZALETELJ

Fužina 59, 1303 Zagradec

TEL.: 01/788 60 86, GSM: 041/775 333

E-POŠTA: henrik.zaletelj@siol.net

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke. Vzreja poteka pod nadzorom KIS.
- Naročila sprejemamo po telefonu ali po e-pošti.

Veselje ob postavitvi nakladnega panja

Med člani našega čebelarskega krožka je zavladalo veliko veselje, ko sem na naše stojišče pripeljal nov nakladni panj. Na Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti v Celju je to naš prvi novi nakladni panj. Naj bo to spodbuda vsem krožkom, katerih člani še niso odšli po svoje panje, jih prebarvali in pripravili za naselitev, da to storijo čim prej. Mi smo pohiteli, in kot je videti na fotografiji, smo panj že postavili na njegovo stojišče. Čebeljo družino nam bo podaril čebelar Maks Bunšek iz ČD Henrik Peternelj Celje.

Ta dogodek nas je tako navdušil, da smo se lotili tudi obnove preostalih dveh starih nakladnih panjev. Dolgoročno gledano je za mlade krožkarje zelo pomembno, da v krožku spoznajo čebelarjenje v obeh panjskih sistemih, saj bo tako precej lažja tudi njihova poznejša odločitev o tem, v katerem panjskem sistemu bodo čebelarili pri samostojnem čebelarjenju.

Foto: Trajče Nikoloski

Vsem krožkarjem želimo veliko veselja in zadovoljstva pri čebelarjenju z nakladnim panjem. Mi smo ponujeno priložnost ČZS že izkoristili. Naj se ob tej priložnosti iskreno zahvalimo naši krovni organizaciji za vso skrb, ki jo namenja mladim krožkarjem. Naj medi!

mag. Trajče Nikoloski, mentor

DOGODKI IN OBVESTILA

Juršinski čebelarji dobili kraljico medu in čebelarstva

S koliko zagnanosti, ljubezni in spoštovanja do jesenskih darov narave na eni ter do vrednotenja ljudskega izročila na drugi strani Društvo za ohranjanje in razvijanje dediščine iz Juršincev vsako leto že skoraj dve desetletji pripravlja odmevno prireditev Zahvala jeseni, so se številni obiskovalci lahko prepričali tudi tokrat. Moči so tokrat osemnajstič združila vsa društva v občini, zlasti pa čebelarsko, ki se lahko pohvali z več kot stoletno tradicijo.

Letošnja prireditev je bila namreč prav v znamenju čebelarstva in izdelkov iz medu, na njej pa so izbrali tudi novo kraljico medu in čebelarstva, poimenovano po tej prireditvi. 17-letna Anja, dijakinja Prometne šole Maribor, ki izvira iz znane čebelarske družine Križan iz bližnjega Gabrnika, se je tako pridružila 17 kraljicam, ki so bile ustoličene v prejšnjih letih, njihova poimenovanja pa so se prav tako nanašala na teme vsakokratnih prireditev.

Ob domačem ČD je v vsebinsko bogatem sprevedu z naslovom Čebelarji kot varuhi narave v kar devetih zaokroženih vsebinskih sklopih sodelovalo še pet okoliških čebelarskih društev, in sicer iz Markovcev, s Ptuja, iz Turnišča, Gorišnice in Dornave. Brez učencev juršinske devetletke, v okviru katere deluje

čebelarski krožek, pa seveda ne bi mogla miniti niti ta parada.

Poleg razstave čebelarstva so odprli tudi nov muzej dediščine kraljic. V njem so v besedi in sliki bogato predstavljene vse dozdajšnje kraljice, naravna in kulturna dediščina ter nekatere pomembne osebnosti iz tega dela Slovenskih goric, stari kmečki predmeti in orodja idr. Na stojnicah je bilo kajpak največ pozornosti namenjene 37 članom ČD Juršinci, ki gospodarijo s 470 panji in ki jih uspešno vodi Franc Križan.

Damjan Šimenko

Foto: Damjan Šimenko

Marljivi kot čebelice

Radeški čebelarji smo si v zadnjem četrtnetletju leta 2009 naložili več nalog in jih v veliko zadovoljstvo vseh udeležencev tudi uspešno končali.

Najprej smo oktobra razdelili sadike lipe, ki nam jih je podarila ČZS. Ker je bilo vreme kot nalašč za sajenje, verjamem, da so vsi čebelarji uspešno opravili to nalogo. Novembra smo nadaljevali strokovno izobraževanje, v okviru katerega smo v knjižnici Radeče poslušali predavanje g. Gačnika pod naslovom »Povezava sadjarstva in čebelarstva«. Že tedaj je bilo čutiti vznemirjenje pred vseslovensko akcijo »En dan za zajtrk med v slovenskih vrtcih«, ko je društvo organiziralo zajtrk v vrtcu Radeče in podružnični šoli Svibno. Na zajtrk smo se z vzgojiteljicami in učiteljicami pripravljali že nekaj dni prej, tako da je izvedba potekala kot po maslu. Še pred prihodom župana občine Radeče g. Matjaža Hana smo za varovance vrtca Radeče pripravili prikaz izdelave kremnega medu. Tako za malčke kot za osebje vrtca je bilo to nekaj novega, otroci pa so lahko iz prve roke videli »čarovnijo«, kako iz medu nastane nekaj novega, zanimivejšega, vendar enako kakovostnega, kot je običajen med. Medeni zajtrk je bil odličen in zanimiv, še posebej ker so otroci zajtrkovali skupaj z odraslimi (župan, direktorica občinske uprave, ravnateljica osnove šole, člani domačega čebelarškega društva). Za učence podružnične šole Svibno pa je bil še posebej zanimivo nekaj dni kasneje. Podružnična šola je vključena v projekt Ekošola – program mednarodnega združenja za okoljsko izobraževanje. V šolskem letu 2009/2010 poteka projekt »Biotška pestrost« – gozd/gozdna drevesa. Na povabilo revirnega gozdarja Jožeta Praha, članov ŠK Od vznika do evra in članov ČD Radeče so se učenci skupaj z učiteljicami odzvali vabilu ter se udeležili akcije zasaditve sadik drevoja, ki obrodijo plodove (škoršč, jablana, češnja, lipa, hruška, javor, bukev ...). Sadike je priskrbel Zavod za gozdove oz. Sklad kmetijskih in gozdnih zemljišč, mi pa smo skupaj z učenci posadili 15 sadik lipe. Učenci in učitelji-

Foto: PŠ Svibno

Sadili smo stari in mladi – vrh Jatne

ce so z veseljem pomagali pri tem opravilu, saj smo na ta način izboljšali biotsko pestrost naših gozdov in pripomogli k ozaveščanju preostale javnosti o vrednotah matere Narave.

Novembra je bil na lokalni TV prikazan posnetek delovanja ČD Radeče. V predvajanem 22 minut trajajočem posnetku so bili prikazani intervju s predsednikom društva, posnetki z »medenega zajtrka« in nekaj utrinkov (montaža) iz življenja čebel (DVD S čebelo do medu). Gledalci so oddajo, ki je posebej poudarila kakovost medu domačih čebelarjev, zelo dobro sprejeli.

V začetku decembra se je s prižiganjem lučk na jelki v občini začel Veseli december. Kot vsako leto smo čebelarji s svojimi pridelki na njem sodelovali na veliki prodajni tržnici. Obiskovalci oz. kupci so nam potrdili, da smo dobro opravili naše delo ter nam dali tudi nekaj dobrih napotkov za prihodnje delovanje. Ugotavljamo tudi, da najlepše in najboljše stvari nastanejo takrat, kadar so ustvarjene s srcem in ob dobrih medsebojnih odnosih, to pa za radeške čebelarje vsekakor drži.

V soboto, 5. decembra, sta bila 3. Ambrožev pohod in sv. maša na Brunku ... in tudi tam smo bili zraven! Pa lep čebelarški pozdrav!

Gregor Bregar, ČD Radeče

Vzreja matic JOŽE HERBAJ

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE

Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

MATICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO, POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!

Čebelarški izlet na Bizeljsko

Meglica, ki se je dvigovala iz kotlin, je obetala prijetno jesensko soboto. Čebelarji ČD Skaručna in ČD Tacen smo do zadnjega sedeža napolnili avtobus. Že kmalu po odhodu je po avtobusu zadišalo po domačem medenem pecivu, ki so ga pripravile naše boljše polovice, seveda pa tudi moški niso zaostajali s svojimi tekočimi medenimi pripravki.

Tokratni cilj je bilo Bizeljsko. Pokrajina marsikomu ni preveč znana, dobro pa jo poznamo čebelarji prevaževalci, saj vsako leto tja vozimo čebele na akacijevo pašo. Ko se v sredini maja začne razcvetati, je pogled na pobeljene gričke zares veličasten.

Prvi postanek je bil v Brežicah, kjer smo si v tamkajšnjem gradu ogledali muzej, v katerem sta etnološka in arheološka zbirka ter muzej novejša zgodovine. Pot nas je nato vodila v vas Bojsno. Do turistične kmetije Kelhar smo se povzpeli po ozki cesti mimo lepo obdelanih vinogradov. H Kelharjevim smo prišli na ogled repnic. To so jame, skopane v kremenčevem pesku, ki ga je na območju Bizeljskega pred milijoni let naplavilo Panonsko morje. Ime so dobile po repi, ki so jo ljudje poleg drugih poljskih pridelkov shranjevali vanje. Zaradi stalne vlage, ki je približno 95-odstotna, in stalne temperature 8 °C so bile jame v obdobju, ko še ni bilo hladilnikov, najprimernejši prostori za shranjevanje živil. Danes so po večini namenjene za shranjevanje vina. Pripravili so nam degustacijo vin in sveže pečeno ocvirkovo potico.

Kar težko smo se odpravili naprej, a čakal nas je še natrpan program. Pri Mariji Sušnik na Filovi domačiji smo si ogledali etnografsko zbirko treh generacij. Kar prav je, da se tu in tam najde kdo, ki zna ceniti našo nekdanjo dediščino, in ohrani nekaj predmetov v spomin našim zanamcem.

Središče Bizeljskega je vas Bizeljsko, v kateri na majhni vzpetini, imenovani Hribček, stoji cerkev svetega Lovrenca, najbolj znana po tem, da je tam kot kaplan služboval Anton Martin Slomšek. Domači župnik si je kljub obilici dela s trgovtvo vzel čas ter nam razkazal cerkev in spominsko sobo Antona Martina Slomška. V župnijski kleti smo poskusili »Slomškovo«

Foto: Franc Gosar

vino ter pecivo domačih gospodinj.

V gostišču Kocjan v Stari vasi nas je že čakalo kolo. Tam pa se nismo zadržali dolgo, saj smo morali obiskati še naše stanovske prijatelje čebelarje.

Na Bizeljskem ima sicer več naših članov stacionarne čebelnjake. Prav vsi so nas vabili na obisk. Zaradi pomanjkanja časa smo samo za nekaj minut obiskali družino gospoda Vogrinca ter se nato ustavili pri družini g. Kovačiča, ki je bil naš gostitelj. Čeprav je razpet med Ljubljano in rodnim Bizeljskim, je eden večjih čebelarjev na tem območju. Na njegovem domu v Župelevcu smo si ogledali njegov čebelnjak in prevozno enoto.

Čebelarji so se pogovarjali o različnih načinih čebelarjenja in zaščiti čebel pred boleznimi, saj so to teme, o katerih jim nikdar ne zmanjka besed.

Ves dan smo spoznavali, da tam živijo zelo prijazni ljudje. Povsod smo bili lepo sprejeti in tudi gostoljubno postreženi. Za konec nas je pri Kovačičevih pričakala polna miza domačih dobrot. Od nekje se je vzel mladenič s harmoniko ter nas zabaval ne samo z glasbo, ampak tudi s šalami in skeči. Kmalu se mu je pridružil baritonist in bilo je veselo, da še opazili nismo, kdaj se je stemnilo. Težko se je bilo posloviti, vendar je bila pot domov še dolga.

Vsem, predvsem pa družini Kovačič in naši vodnici ge. Eriki Vogrinec, se ob tej priložnosti v imenu ČD Skaručna in ČD Tacen še enkrat zahvaljujem za vso gostoljubnost, ki so nam jo izkazali.

Franc Gosar

ČEBELARNA PRODAJNO RAZSTAVNI SALON

Kepic Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:

torek-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa po vnaprejšnjem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31

cebelarna@gmail.com

gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarstvo oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darilna izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarstvo literatura

Tečaj za čebelarje začetnike v Pomurju

ČZS, JSSČ je ob koncu minulega leta potrdila izvedbo tečajev za čebelarje začetnike, ki obsegajo 35 ur teoretičnih znanj iz čebelarstva in 10 ur praktičnih znanj oz. delavnic. Med potrjenimi tečaji je tudi tečaj za čebelarje iz Pomurja. Ker ČZD Maribor v prvi polovici leta 2010 ni uspelo zagotoviti sofinanciranja tečaja za 37 čebelarjev začetnikov, so se s Pomurci dogovorili za skupno izvedbo tečaja.

Tečaj se je začel 20. februarja v prostorih KGZS v Murski Soboti. Slušatelje in predavatelja je pozdravil predsednik ČZD Pomurja dr. Stanko Kapun in jim zaželel uspešno delo. Sprva se je tečaja udeležilo 48 čebelarjev iz Pomurske in Podravske regije, število slušateljev pa se je naslednjo soboto povečalo na 52 (36 jih je bilo iz pomurske, 16 pa iz podravske regije). ČZS, JSSČ je vsem podarila knjigi Varoja, čebela, čebelar in Čebelarski priručnik, poleg tega pa so dobili še mapo z gradivom, ki so ga pripravili predavatelji, pisalo in vprašanja za utrjevanje snovi. Predavali so priznani čebelarji ali čebelarski mojstri ter poklicni učitelji in strokovni delavci: Ivan Bračko, Ivan Flac, Ivan Pehant, Vlado Vogrinec, mag. Lidija Matavž, Tomaž Samec, Zoran Zidarič in Janez Brvar.

V ČZD Maribor bomo tečaj znova izvedli novembra 2010. Organiziran bo podobno, kot je bil februarški, z njim pa bomo skušali ustreči preostalim čebelarjem začetnikom v obeh regijah. Veseli smo, da se je tako še bolj utrdila vez med regijama, zasluge za to pa lahko pripišemo Jožefu Baumanu, dr. Stanku Kapunu, Vladu Vogrincu, Branku Bratinščaku in drugim pobudnikom te izobraževalne akcije.

Ivan Pehant, predsednik komisije za izobraževanje pri UO ČZD Maribor

Foto: Ivan Pehant

KiPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV

- CEDILA
- KADILNIKI
- ZAŠČITNA OPREMA
- PANJLI IN OPREMA
- SATNICE
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

STEKLENA, PLASTIČNA, KARTONSKA, DARILNA EMBALAŽA, POKROVČKI

Kje smo
 AC Ljubljana-N.Gorica, izvoz Selo
 Obrtna cona Pod Batujami

URNIK:
 pon-pet 8-16 h
 sob 8-12 h

STROJ ZA ODKRIVANJE SATJA ZA AŽ SATE
 -ODKRIVANJE OBEH STRANI HKRATI
 -NOŽI GREDO TUDI POD OKVIR, NA AVTOMATSKO NASTAVLJIVO MERO
 -150-200 OKVIRJEV NA URO

INVERTNE POGAČE 30% VEČJA STIMULACIJA

1,36 €/kg nad 200 kg
 1,32 €/kg

SESTAVA:
 FRUKTOZA 42%
 DEKSTROZA 51,5%
 MALTOZA 2,5%
 TRIOZA 2%
 SLADKOR 2%

!AKCIJA PANJLI!
 AŽ 10S 98,00 €
 AŽ 10S 3E 133,00 €
 LR standard 69,50 €
 OKVIRJI AŽ, LR, LIPOV LES: nezbiti 0,49 €
 zbiti, lepljeni, vrtani 0,66 €

POLNILNA LINIJA POLAVTOMATSKA Z VRTLJIVO MIZO
 POLNILNA LINIJA AVTOMATSKA Z VRTLJIVO MIZO, AVTOMATSKIM DODAJANJEM IN ZATISKANJEM POKROVČKOV TER ETIKETIRANJEM

Po naročilu izdelava kontejnerjev in nadgradnja kamionov za prevoz čebel.

TOČILA
 -OMETALNIKI
 -KOMBINIRANA POSODA ZA ODPIRANJE SATOV IN KUHANJE VOŠČIN
 -ČRPALKE
 -MLIN ZA SLADKOR
 -POSODE ZA MED...

PVC ZABOJ ZA TRANSPORT IN SKLADIŠČENJE POLNIH ALI PRAZNIH OKVIRJEV
6,50 EUR/kos

11 OKVIRJEV AŽ ALI 10 OKVIRJEV LR

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

V MAJU 15% POPUSTA NA ZAŠČITNE OBLEKE.

SLOVENIAN QUALITY

Predstavitev novega rejskega programa za kranjsko čebelo

ČZS, JSSČ nadaljuje pripravo okroglih miz po Sloveniji. Tako je bila 8. aprila 2010 v Semiču okrogla miza o vzreji matic in pomenu tovrstne dejavnosti v Sloveniji.

Okroglo mizo je vodil g. Tomaž Samec, svetovalec JSSČ. V uvodnem delu je g. Franc Šmerc, predsednik sveta PRO, predstavil tehnični del nastanka novega rejskega programa za kranjsko čebelo. Nato je dr. Peter Kozmus iz Kmetijskega inštituta Slovenije udeležencem okrogle mize podrobneje predstavil vsebino novega rejskega programa, ob koncu pa je g. Stane Plut predstavil tudi delo na plemenilni postaji Rog - Ponikve in težave, s katerimi se pri tem srečujejo.

Po predstavitvi vsebine posameznega dela okrogle mize je stekla širša razprava o pomenu vzreje matic v Sloveniji. Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijskega inštituta in Biotehniške fakultete, pa tudi vzrejevalci in čebelarji, so podali zelo različna mnenja o vzreji matic, kljub temu pa so soglašali, da je vzreja matic zelo pomembna tako za ohranitev kot tudi za izboljšanje lastnosti naše

avtohtone kranjske čebele. Glede na to je treba vse dejavnosti pri vzreji matic usmeriti v izboljšanje lastnosti kranjske čebele in širjenje kakovostnega genetskega materiala. Ob koncu se lahko vsi skupaj zahvalimo drug drugemu, da nam je vse do dandanes uspelo ohraniti kranjsko čebelo in da ima lastnosti, po katerih jo cenijo daleč naokoli. Zato je zelo pomembno, da v Sloveniji nadaljujemo kakovostno vzrejo matic.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Svetovno ocenjevanje medenih pijač

Septembra letos bo v okviru Mednarodnega foruma Apimedita&Apiquality in Festivala čebelarstva – Medeni dnevi v Mariboru na stadionu ARENA pod Pohorjem svetovno ocenjevanje medenih pijač.

Pozivamo vse izdelovalce medenih pijač, da se jubilejnega 10. državnega ocenjevanja udeležite s čim več vzorci, tako da bomo na svetovno ocenjevanje poslali le najboljše pijače. To bo edinstvena priložnost za promocijo in povečanje prodaje, saj bodo rezultati odmevali doma in po svetu. O času zbiranja vzorcev za svetovno ocenjevanje boste obveščeni posebej. Dodatne informacije: g. Marko Cesar, tel. 041/609 348.

Popravek

V članku »Čebelarji ČD Henrik Peternelj Celje na izletu«, objavljenem v SČ, št. 2, februar 2010, je bil na strani 62 objavljen napačen podatek o številu čebeljih družin čebelarja Franca Beca. Točen podatek je, da čebelarji v 60 AŽ-panjih.

Uredništvo

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice subvencionira
 Ministrstvo za kmetijstvo,
 gozdarstvo in prehrano.

33. čebelarški posvet in razstava v Celju

ČZS, JSSČ in družba Celjski sejem sta v soboto in nedeljo, 20. in 21. marca 2010, pripravila že 33. državni čebelarški posvet in mednarodno prodajno razstavo. Letošnji čebelarški sejem lahko označimo za uspešen, celo rekorden, saj si ga je ogledalo skoraj 4.000 obiskovalcev, med njimi tudi veliko iz tujine, bil pa je tudi doslej največji v vsej zgodovini. Na mednarodni prodajni razstavi so sodelovali tako rekoč vsi domači prodajalci najnoveše čebelarške opreme, pa tudi številni tuji razstavljalci. Ker prostora za več kot 70 razstavljalcev ni bilo dovolj, je moral organizator postaviti celo dodaten šotor. Čebelarški sejem brez dvoma postaja osrednji čebelarški dogodek v tem delu Slovenije, če ne celo v celotni državi.

33. državni čebelarški posvet so zaznamovala tudi zanimiva predavanja. Osrednja tema sobotnega dne je bila namenjena zatiranju varoj. Predavatelji so udeležencem posveta predstavili načine zatiranja varoj na Češkem ter v Italiji in Hrvaški. Drugi dan, v nedeljo, pa je bila osrednja tema namenjena podnebnim spremembam in čebelarjenju v teh razmerah. Predvidevanja glede prihodnjih vremenskih razmer nam je predstavila dr. Lučka Kajfež-Bogataj. Več o vsebini strokovnih predavanj si lahko preberete v Čebelarškem zborniku Celje 2010. Tako v soboto kot v nedeljo je predsednik ČZS g. Boštjan Noč obširno predstavil septembrski kongres Apimedita & Apimarket in dogajanja, ki bodo potekala v okviru tega letošnjega največjega čebelarškega dogodka v Sloveniji.

Letošnji čebelarški posvet je zaznamoval tudi obisk predsednika svetovne čebelarške zveze Apimondia g. Gillesa Ratia, ki je ugotovil, da je slovensko čebelarstvo dobro razvito in da kaže razvojno dinamičnost. 110-odstotno je prepričan o uspešni organizaciji kongresa o apiterapiji, zahvaljuje pa se tudi za podporo slovenske vlade. Ponosni smo lahko tudi na Čebelarški center Slovenije, saj takega sedeža nima noben drug čebelarški narod na svetu. Po njegovem bi se tudi Peter Pavel Glavar in Anton Janša veselila, da imata takšne naslednike.

Prav posebej smo bili veseli nedeljske udeležbe mladih čebelarjev in čebelark, ki obiskujejo čebelarške krožke. ČZS in Celjski sejem sta jim podarila brezplačne vstopnice.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Največ obiskovalcev in razstavljalcev v zgodovini

Častni gost g. Gilles Ratia, predsednik Apimondie

Mladi čebelarji iz čebelarških krožkov

Okrogla miza »Zatiranje varoj – kako naprej?«

Sprejet standard za poklic čebelarji mojster

Ena izmed poglavitnih in temeljnih dejavnosti ČZS je izobraževanje. Z razvojem so se v družbi spreminjale tudi vrednote. Če je bila sprva pomembna zemlja, pozneje pa sta bila pomembna tehnologija in kapital, je dandanes pomembno zlasti znanje. Pridobitev kakovostnega znanja je odvisna od kakovosti izobraževanja. Dandanes je potrebno nenehno izobraževanje, izpopolnjevanje in učenje oziroma tako imenovano vseživljenjsko izobraževanje. Le od tega je odvisno, ali bomo pri svojem delu uspešni in konkurenčni ter kakšna bosta naša rast in razvoj.

Na ČZS veliko pozornosti namenjamo področju izobraževanja, saj se zavedamo, da samo sistemsko urejeno področje čebelarjem lahko ponudi tisto, kar potrebujejo in tudi pričakujejo. V zadnjih dveh letih je UO ČZS sprejel vrsto dokumentov (med drugim strategijo izobraževanja, programe izobraževanja, e-šolo itd.), ki zvišujejo raven in izboljšujejo kakovost čebelarstva v Sloveniji. Če omenim še Čebelarsko knjižnico Janeza Goličnika, nas skrb za nenehno izobraževanje uvršča v vrh evropskega čebelarstva.

Zadnji kamenček v mozaiku izobraževanja na področju čebelarstva je sprejetje standarda za poklic čebelarskega mojstra. Brez dvoma gre za izjemen in zgodovinski dogodek v slovenskem čebelarstvu. S sprejetjem standarda za čebelarskega mojstra je poplačan trud članov ČZS v zadnjem desetletju. Sam sem si za to prizadeval od jeseni 2007. Na tej poti je bilo treba premagati veliko ovir in prestopiti številna polena, kljub temu pa je zadovoljstvo na koncu zelo veliko. Na tem mestu bi se rad zahvalil za pomoč vsem institucijam, ki so sodelovale pri nastajanju standarda, predvsem pa Centru za poklicno izobraževanje RS, ki

je skupaj z nami izvedel ključne naloge in usklajevanja, ter kolegom čebelarjem na ČZS.

Kdo je čebelarski mojster in kaj ga odlikuje?

Pojem »mojster« (določenega področja) je že zelo star. Iz zgodovine vemo, da so se ti pojmi povezovali s cehi in cehovskimi zakoni že v 12. stoletju, razcvet pa so doživeli v 14. in 15. stoletju, ko so se začeli cehi povezovati za zavarovanje in varovanje lastnih interesov pred konkurenco. Dandanes zaradi prostega pretoka dela in kapitala takega povezovanja ne potrebujemo.

Postati čebelarski mojster pomeni nekaj več. Pridobiti naziv mojster je za posameznika osebni uspeh, izpolnitev življenjskih ciljev ter končanje procesa uspešnega izobraževanja. Najpomembnejše za mojstra pa je, da zna organizirati svoje delo in delo sodelavcev, da zna svoje znanje in spretnosti prenašati nanje in na učence. Ne nazadnje je za vsakega čebelarja, ki si pridobi ta naziv, to tudi svojevrstna čast. Pridobitev mojstrskega naziva ponuja:

- pridobitev srednje strokovne izobrazbe;
- ob opravljenih diferencialnih izpitih do poklicne mature (splošno izobraževalni predmeti: slovenski jezik ter tuji jezik ali matematika) možnost nadaljevanja izobraževanja na višjih strokovnih šolah;
- izpolnjen kvalifikacijski (izobrazbeni) pogoj za izobraževanje dijakov;
- pri poklicih, ki so vezani na Zakon o graditvi objektov, mojstrski naziv omogoča pridobitev položaja odgovornega vodje del na objektu;
- kvalifikacijski (izobrazbeni) pogoj za opravljanje nekaterih obrtnih dejavnosti, določenih v uredbi o določitvi obrtnih dejavnosti;

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!

Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio
Garantie kontrollierter Betrieb

- možnost imenovanja za sodnega izvedenca in celnilca;
- pravico do včlanitve v Klub mojstrov Slovenije in izkazovanje z znakom »Mojster«, ki je za porabnike znak odličnosti.

Kdaj in kje je bil poklicni standard sprejet?

Poklicni standard za čebelarskega mojstra je bil sprejet na strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Še pred vložitvijo dokumenta na strokovni svet v sprejetje, so morali poklicni standard sprejeti različni odbori in komisije. Tako so poklicni standard za čebelarskega mojstra/čebelarско mojstrico obravnavali in potrdili:

- območni odbor za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterino – 1. februarja 2010,
- strokovni odbor za poklicne standarde – 3. februarja 2010,
- komisija za izobraževalne programe – 9. februarja 2010 in
- strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje – 12. februarja 2010 (na svoji 121. seji).

Kateri so nadaljnji koraki do šolanja čebelarskih mojstrov v Sloveniji?

Da bomo v Sloveniji dosegli institucionalno šolanje za poklic čebelarški mojster, mora biti končana še zadnja faza v postopkih sprejemanja poklicev, v okviru katere je treba pripraviti katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti ter vse, kar je povezano s tem. Tudi za ta katalog so predvideni enaki postopki, kot so bili potrebni za verifikacijo poklicnega standarda za čebelarskega mojstra.

Kakšne so zakonske podlage za uvedbo mojstrov?

Zakonske podlage za uvedbo mojstrskih izpitov je leta 1994 postavil Obrtni zakon. Ta je v posebnem poglavju znova vzpostavil vajeniški sistem (dualni sistem poklicnega izobraževanja), pomočniške zaključne izpite in mojstrske izpite kot podlago za pridobitev mojstrskega naziva. Z reformo šolskega sistema in s sprejetjem Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju leta 1996 so bili mojstrski izpiti uvrščeni v šolski sistem, tako da posameznik z opravljenim mojstrskim izpitom pridobi srednjo strokovno izobrazbo (po starem V. stopnjo), to pa ob izpolnitvi dodatnih pogojev omogoča nadaljevanje šolanja na višjih in visokih strokovnih šolah. Pogoje, način in postopek opravljanja mojstrskega izpita določa Pravilnik o mojstrskih izpiti.

Kaj je katalog standardov strokovnih znanj in kdo so člani skupine za pripravo kataloga?

Katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti je še zadnji korak, ki ga je treba storiti za uveljavitev

majstrskega sistema. Prav je, da na kratko pojasnim način, kako dosežemo naziv »mojster«. Mojstrski izpit je sestavljen iz štirih delov:

- strokovno teoretični del,
- praktični del,
- poslovodno-ekonomski del in
- pedagoško-andrargoški del.

Prva dva dela, tj. strokovno-teoretični in praktični del, je treba pripraviti za vsako strokovno področje posebej, tretji in četrti del pa sta enotna za mojstre vseh obrti v naši državi. Zaradi tega skupini, ki bo pripravljala katalog in vse drugo, tretjega in četrtega dela ne bo treba pripraviti.

Za pripravo prvega in drugega dela mojstrskega izpita je ČZS pooblastila: Aleša Rodmana, Lidijo Senič, Dušana Kaplana, Danijela Šavlija in Norberta Jedlovčnika. Poleg predstavnikov ČZS bodo v komisiji še predstavniki Obrtno-podjetniške zveze Slovenije, Kmetijsko-gozdarske zveze Slovenije, Biotehniške fakultete, Kmetijskega inštituta Slovenije, Veterinarske uprave RS, Državnega izpitnega centra in Centra za poklicno izobraževanje RS.

Komisija za pripravo kataloga je svoje delo začela aprila in bo delovala do njegovega sprejetja. Kdaj bo strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje katalog sprejel, je v veliki meri odvisno od postopka sprejemanja tovrstnih dokumentov. Realno lahko pričakujemo, da bo dokument sprejet jeseni 2010.

Aleš Rodman, spec. mng.

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.

Sužid 41, 5222 Kobarid

031 870 709, 05 388 5856

info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

Prodaja

- šablon za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- matic iz Triglavskega narodnega parka
- AŽ-, LR- in DB-satnikov, lahko tudi zbitih in žičenih,
- novih panjev LUCKA

Oddaja panjev LUCKA v dvoletno testiranje

Čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

8. praznik slovenskih čebelarjev

Slovenski ljubitelji in poznavalci čebel in čebelarjenja se bomo tokrat zbrali v najmlajšem in najlepšem urejenem slovenskem mestu, v Velenju. V mestu med dvema gradovoma bo glasno šumelo od dogajanja, kajti, dragi čebelarji, to bo naš praznik!

Še danes vlečejo zgledi velikega človeka, še vedno so živi njegovi koraki. Anton Janša je bil čebelar-ski učitelj v pravem pomenu besede. Zato čebelarji že tradicionalno počastimo njegov rojstni dan z vse-slovenskim srečanjem in tudi tokrat ne bo drugače. Le dva dni po njegovem osebnem prazniku se bo zgodilo 8. srečanje čebelarjev Slovenije. Sobota, 22. maja 2010, bo gotovo v znamenju cvetočega dogajanja in živahnega druženja.

V osrčju Šaleške doline bo za vse okuse dovolj vsega. Osrednja proslava bo ponudila kulturni program: od glasbe, pozdravnih besed, otroških

vragolij do znanih čebelarskih ritualov in podelitve nagrad. Po uradnem delu bo za dobro voljo poskrbela velenjska glasbena skupina Bum. Udeleženci srečanja se bodo lahko okrepčali tudi s pravo knapovsko malico.

Častni pokrovitelj 8. srečanja čebelarjev Slovenije bo predsednik vlade Borut Pahor, ki bo na proslavi tudi osrednji govornik, dogajanje čebelarskega praznika pa bo zaznamovano tudi z naravnimi in kulturnimi lepotami Šaleške doline. Želimo, da boste še dolgo pomnili ta dan, in obljubljam, da se boste v naših krajih počutili odlično.

Ker želimo na srečanju poskrbeti za vse, saj bo to praznik vseh čebelarjev, vas prosimo, da svojo udeležbo potrdite do 10. maja 2010, po telefonu št.: 03/896 18 60 oz. na elektronski naslov: tic@velenje.si. Se vidimo v Velenju!

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo – priložnost za izboljšanje prodaje in promocije

ČZS je leta 2008 pridobila nacionalno zaščito Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO). To je pomembna pridobitev za slovensko čebelarstvo, saj označuje kakovost v Sloveniji pridelanega medu. Ta označba je kupcem v pomoč pri prepoznavanju domačega medu, čebelarjem pa pri njegovem trženju.

Na področju trženja in prodaje je označba SMGO za čebelarja t. i. dodana vrednost, ki je že po definiciji na novo ustvarjena (povečana) vrednost proizvoda ali storitve. Ugotovimo jo kot razliko med prodajno vrednostjo proizvoda in storitev in nakupno vrednostjo surovin in drugih stroškov. Za čebelarja je torej dodana vrednost razlika med ceno medu brez uporabe dodatnih marketinških ukrepov in ceno medu, oplemenitenega z marketinškimi ukrepi za pospešitev prodaje (npr. privlačna embalaža, darilni paket, priznanja z ocenjevanj medu in seveda zdaj tudi SMGO). Slovenski čebelarji imamo še vedno na voljo že uveljavljeno kolektivno blagovno znamko Slovenski med kontrolirane kakovosti, ki bo počasi prešla v sistem SMGO. Vsi, ki sodelujejo v sistemu SMGO, morajo glede kakovosti izpolnjevati enake zahteve kot dozdajšnji uporabniki kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti. Na podlagi zahtev obeh sistemov torej med ne sme vsebovati več kot 18,6 % vode, vsebnost HMF ne sme biti več kot 15 mg/kg, poleg tega pa mora

biti med pridelan izključno na območju Slovenije. Vsi čebelarji, ki so vstopili v sistem SMGO, lahko odslej porabnikom ponudijo Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, ki je prepoznavno označen z zaščitno prelepko. Na njej sta natisnjena zaščitni znak Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter tekoča številka, ki ponazarja sledljivost izdelka od čebelarja do porabnika. Prav uporabnik je tisti, ki ga bo na podlagi čim večjega števila informacij o kakovosti medu in predvsem o njegovem izvoru pričela geografska označba, ki certificirano zagotavlja poreklo in kakovost. Uporabniki sistema SMGO tako kupcu ponujajo med preverjenega izvora in preverjene kakovosti, to pa je tista dodana vrednost, ki povečuje vrednost takega medu. Zaradi dodatne prepoznavnosti priporočamo tudi uporabo enotnega kozarca za Slovenski med.

Obsežnejša promocija SMGO bo poleg promocije, ki jo izvajajo tisti čebelarji, ki so že vključeni v sistem SMGO, potekala tudi v okviru vseh promocijskih dejavnosti ČZS, JSSČ, predvsem jeseni in med kongresom Apimedita & Apiquality 2010. Nenehno pa skupaj z drugimi marketinškimi dejavnostmi ČZS poteka tudi vzporedna promocija SMGO. Brez dvoma bo Slovenski med z geografsko označbo zanimiv spominček za številne tuje obiskovalce kongresa.

Katja Škerjanc Jurčević, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Svetovanje pri delu s čebelami

Toplo pomladansko vreme je privabilo čebele na nekatere zgodaj cvetoče cvetlice. Prav tako tudi čebelar v tem času poskrbi za okolico svojega čebelnjaka. Počasi začenjamo tudi posege v čebeljo družino, in če smo šele vstopili v svet čebelarstva, se nam porajajo številna vprašanja, na katera si ne znamo odgovoriti. Zato za nasvete poprosimo čebelarske preglednike, ki delujejo v okviru JSSČ.

Poglavitna naloga čebelarskih preglednikov je obiskovanje čebelarjev in njihovih čebelnjakov. Tako čebelarjem pomagajo pri pregledovanju čebeljih družin, ocenjevanju pravilnosti razvoja čebeljih družin, higijene v čebelarstvu in pri izpolnjevanju obrazcev, izvajajo pa tudi interno kontrolo medu. Gre za terensko analizo medu, ki jo na vzorcu medu izvede

čebelarski preglednik. Čebelar na podlagi te analize pridobi podatke o vsebnosti vode v medu in o električni prevodnosti, ki mu je v pomoč pri določanju izvora medu.

Zato čebelarji, če ste začetniki in ne veste, kaj je treba opraviti v posameznem obdobju, če se pri vašem čebelarjenju kje zatika ali če se vam porajajo različna vprašanja, kot npr. kako označiti med, kako oskrbeti družine ..., prosite za pomoč čebelarske preglednike, ki delujejo na vašem območju. Za reševanje vaših težav vam bodo svetovali brezplačno. Seznam vseh čebelarskih preglednikov je objavljen na spletni strani ČZS in v SČ, št. 2, februar 2010.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Poziv k zbiranju vzorcev

Tudi letos poteka izvajanje interne kontrole na podlagi Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2008–2010 za leto 2010 (Ur. l. RS, 11/09). Letošnji program interne kontrole predvideva analize, ki so združene v štiri pakete:

1. paket: kakovostni parametri na podlagi Pravilnika o medu (vsebnost vode, električna prevodnost, vsebnost HMF, diastazna aktivnost, vsebnost prostih kislin, vsebnost netopnih snovi, vsebnost sladkorja);
2. paket: označevanje medu po botaničnem izvoru na podlagi Pravilnika o medu (določitev medu po botaničnem izvoru: pelodna analiza, senzorična analiza, električna prevodnost);
3. paket: ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoj – akaricidov v medu: ostanki razpadnih produktov amitraza (ksilidin in formamidin);

4. paket: parametri, opredeljeni v vlogah za zaščitene proizvode (vsebnost vode, vsebnost HMF ...).

Čebelar, ki želi oddati med v analizo, naj izpolni spodnji obrazec in ga pošlje na naslov ČZS (Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica). Na kuverto naj napiše »Analiza medu«. Sočasno naj pošlje tudi vzorec medu, ki mora biti v ustrezni embalaži ter pripravljen in označen tako, kot da bi ga dal v promet. Za analizo je treba oddati vsaj 450 g medu. Vzorcev medu, ki bodo oddani v neustrezni embalaži, ne bomo analizirali. Vzorce lahko oddajo v analizo vsi čebelarji, ki so registrirani v skladu z zakonodajo. Vsak čebelar se lahko odloči za enega ali več sklopov analiz, vendar za največ tri različne vzorce, pridelane v eni sezoni. Analize bomo izvajali do porabe sredstev za ta namen, zato pohitite z oddajo vzorcev.

PRIJAVNI OBRAZEC ZA DELNO ANALIZO MEDU

Ime in priimek čebelarja:

Naslov:

Pošta:

Telefonska številka:

Številka čebelnjaka: **SI**

Datum točenja – serija (lot) medu:

Pašni okoliš, na katerem so čebele nabirale medičino/mano:

Čebelarjevo mnenje o vrsti medu:

Kateri paket analiz ste izbrali?

(Prekrižaj kvadratek pred številko zelenega paketa.)

☐ 1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4.

Če ste izbrali paket številka **3**, odgovorite še na spodnje vprašanje:

Katera sredstva za zatiranje varoj ste uporabljali v zadnjih treh letih?

Leto 2007: _____

Leto 2008: _____

Leto 2009: _____

Datum: _____ Podpis: _____

Ukrepi v primeru pomora čebel

V primeru pomora čebel postopek poteka po naslednjem vrstnem redu:

1. Čebelar pokliče pristojni Center za obveščanje Republike Slovenije **na telefonsko številko 112**.
2. Pristojni Center za obveščanje RS obvesti o pomoru strokovnega delavca s področja zdravstvenega varstva čebel Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) pri Veterinarski fakulteti, v primeru izven delovnega časa NVI pa uradnega veterinarja Veterinarske uprave RS.
3. Če strokovni delavec NVI izključi malomarnost čebelarja oziroma prisotnost kužne bolezni, o

tem obvesti kmetijsko inšpekcijo. V primeru suma kaznivega dejanja povzročanja škode iz malomarnosti, gre za pristojnost Policije in se o tem obvesti le-to.

Za vse informacije in pomoč pri ukrepanju pri pomorih čebel je tudi izven delovnega časa **na telefonu 040/436 516** na razpolago Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

Omejitve premeščanja čebel zaradi hruševega ožiga

MKGP, FURS nas je obvestila, da je bila dne, 26.3.2010 izdana odločba št. 3430-54/2010-1 o določitvi mej okuženih in nevtralnih območij ter žarišč okužbe s hruševim ožigom. V skladu s pravilnikom o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje hruševega ožiga (Ur.l. RS, št. 19/09), je potrebno upoštevati določbe, ki se nanašajo na omejitve premeščanja čebel.

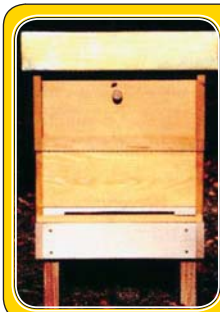
Pred premikom čebel je v obdobju trajanja nevarnosti okužbe s hruševim ožigom po-

trebno obvestiti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja o nameravanem premeščanju čebel. V dogovoru z njim čebelar izbere primeren karantenski ukrep pred premeščanjem čebeljih panjev, če gre za premeščanje z okuženega območja hruševega ožiga na ogroženo območje sadjarske pridelave. Obdobje omejitev je od 25.3. (15.3. za Primorsko) do 30.6. Podrobnosti (obvestilo, seznam žarišč, itd.) si lahko preberete na spletni strani: www.furs.si/svn/zvr/hr_ozig.asp

6. boljši sejem rastlin

Slovensko društvo za kulturo vrtov in narodne zbirke rastlin, Botanični vrt in Biotehniška fakulteta v Ljubljani bodo **22. maja 2010 od 10. ure** naprej v Botaničnem vrtu na Lžanski cesti 15 v Ljubljani organizirali **6. boljši sejem rastlin**. Ob tej priložnosti se

bo širši javnosti predstavila tudi ČZS, ki bo skupaj s čebelarji obiskovalcem sejma predstavila življenje čebel in uporabnost čebeljih pridelkov. Na sejmu bo mogoče kupiti ali zamenjati rastline najrazličnejših vrst. Vstop bo prost.

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. **Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ- in AŽ-panje.** Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s. p. **Ugodne cene!**
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Natečaj čebelarke fotografije 2010

ČZS razpisuje natečaj čebelarke fotografije 2010 v štirih tematskih sklopih, in sicer:

- Čebela in rastlinski svet,
- Življenje čebel (biologija),
- Čebela in čebelar,
- Slovenski čebelnjak.

Za vsak sklop lahko pošljete največ po pet posnetkov. Fotografije naj bodo v digitalni obliki in posnete v dovolj visoki resoluciji (300 dpi), da bo iz najboljših posnetkov mogoče narediti slike velikosti 40 x 30 cm. Vsaj ena fotografija od petih naj bo v pokončni legi. Vsaka fotografija mora biti opremljena z zaporedno številko, naslovom fotografije, naslovom tematskega sklopa, s kratko vsebino posnetka in z letnico njenega nastanka.

V zaprti ovojnici morajo biti priloženi podatki o avtorju (ime in priimek, naslov, telefonska številka, e-naslov). Zgoščenke s fotografijami je treba s priporočeno pošto poslati na naslov Čebelarke zveze Slovenije s pripisom: »Fotografski natečaj«, lahko pa jih oddate tudi osebno. Zadnji rok oddaje je 15. november 2010. Vse prispele zgoščenke ostanejo last ČZS.

Fotografije bo ocenjevala komisija, ki jo po vnaprej določenih merilih imenuje predsednik ČZS. Ta merila so: izpovednost, originalnost, tehnična dovršenost in estetika. Za tematski sklop Slovenski čebelnjak veljata poleg navedenih še dodatna pogoja,

in sicer, da je predmet ocenjevanja tudi urejenost čebelnjaka in okolice ter da je nagrajen lastnik čebelnjaka in ne fotograf. V priloženi ovojnici je zato treba poslati podatke o lastniku čebelnjaka in o fotografu.

Nagrajene bodo po tri fotografije iz vsakega sklopa. Na natečaju lahko sodelujejo samo posnetki, ki še nikoli niso bili objavljeni ali celo nagrajeni na kakšnem natečaju. Vsak nagrajenec bo dobil posebno priznanje, razglasitev nagrajencev in slovesna podelitev priznanj pa bo 4. decembra 2010, ko bo na Brdu pri Lukovici tudi tradicionalni posvet o čebelarskem turizmu.

V okviru tega natečaja razpisujemo še poseben tematski sklop »OPRAŠEVALCI IN OKOLJE«. Fotografije v tem sklopu naj prikazujejo medonosne čebele, čmrle, čebele samotarke ali druge oprasovalce na cvetovih medovitih rastlin, predvidoma z vključenim panoramskim ozadjem. V pokončni legi naj bodo vsaj tri fotografije od petih. Pokončni format je potreben zaradi objave nagrajenih fotografij na naslovnica Slovenskega čebelarja v letu 2011. Avtorji objavljenih fotografij iz vseh tematskih sklopov bodo imeli pravico do honorarja v okviru veljavnega cenika.

Franč Šivic, predsednik komisije UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino in razvoj čebelarskega turizma

Gradiva za Čebelarsko knjižnico Janeza Goličnika

ČZS prosi vsa čebelarska društva in območne čebelarske zveze, da Čebelarski knjižnici Janeza Goličnika pošljejo izhode vseh vrst publikacij (zborniki, knjige, zgibanke ipd.), ki so jih izdali v minulih petih letih. Prav tako jih prosi, da v prihodnje knjižnici sproti pošiljajo vsako čebelarsko publikacijo, ki jo bodo izdali. Čebelarska knjižnica je namreč osrednja ustanova za zbiranje vse čebelarske literature, ki izide v Sloveniji, in je dostopna vseh zainteresirani javnosti.

ČZS, JSSČ ima v okviru projekta Strokovna knjižnica in čitalnica vsako leto možnost nakupa knjižnih in avdiovizualnih gradiv s področja čebelarstva in s področij, povezanih s čebelarstvom. Če menite, da bi bili posamezne knjige, posamezni filmi itd., ki so dostopni na tržišču, zanimivi za nakup in s tem na voljo čebelarski javnosti tudi v Čebelarski knjižnici Janeza Goličnika, nam to sporočite po tel.: 01/792 61 02 ali na e-naslov: anton.tomec@czs.si.

Zbiratelji Slovenskega čebelarja

Zbiratelji revije Slovenski čebelar lahko na Čebelarski zvezi Slovenije brezplačno dobijo posamezne odvečne številke oz. letnike revije od leta 1950 naprej. Tako lahko dobijo po en izvod številke, ki so izšle do leta 1989, oziroma tudi po

več izvodov številke, ki so izšle od leta 1990 naprej. Prevzem bo mogoč samo do konca leta 2010, in sicer vsak delovni četrtek od 13. do 17. ure, torej v delovnem času Čebelarske knjižnice Janeza Goličnika na Brdu pri Lukovici.

Razpis za Tečaje za čebelarje začetnike

Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu razpisuje pet terminov za tečaje za čebelarje začetnike, ki bodo predvidoma potekali oktobra in novembra 2010 (teoretični del). Pogoji za izvedbo tečaja je vsaj 20 predprijavljenih slušateljev. Vlogo za pripravo tečaja pošljite do 31. maja 2010 na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Vloga mora vsebovati podatke o predvidenem kraju izvedbe tečaja, naziv in kontaktne podatke terenskega organizatorja. V njej lahko navedete čebelarstva mojstre, ki bodo potencialni izvajalci tečaja v vašem okolju, priložite pa ji tudi seznam

predprijavljenih slušateljev.

Vloge bo obravnavala komisija Upravnega odbora Čebelarstva zveze Slovenije za izobraževanje. Prednost za izvedbo tečaja bodo imela društva z območij, na katerih tečaji v zadnjih dveh letih niso bili organizirani. Tečaji so v letih od 2008 do 2010 potekali v Kopru, Mariboru, Vojniku, Škofji Loki, Lukovici, Žirovnici, Novem mestu, Celju, Ilirski Bistrici, Murski Soboti in na Ravnah na Koroškem. Prednost za izvedbo tečajev bodo imela območja v Beli krajini, Posavju, Zasavju, na Notranjskem in Primorskem (brez Obalno-kraškega).

Tekmovanje mladih čebelarjev

33. državno srečanje in tekmovanje mladih slovenskih čebelarjev bo potekal v soboto 8. maja 2010 v OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem po naslednjem programu:

9.00-9.30	Zbiranje ter prijava tekmovalcev in spremljevalcev
9.00-9.45	Zajtrk
9.45-10.00	Kulturni program in pozdravni nagovor udeležencev tekmovanja
10.00-11.00	Tekmovanje
10.00-11.00	Posvet mentorjev čebelarstva krožkov
11.00-13.30	Vodeni ogledi Cerkelj na Gorenjskem
11.00-13.30	Kosilo za udeležence tekmovanja po posameznih skupinah
13.30-15.00	Zaključna prireditev z razglasitvijo rezultatov
15.00	Odhod proti domu

Nadzorni odbor o poslovanju ČZS v letu 2009

V obdobju med občinama zboroma so bile tri redne seje nadzornega odbora. Na njih so člani Nadzornega odbora obravnavali poslovanje Čebelarstva zveze Slovenije, pri tem pa so posebno pozornost namenjali odhodkom. V tem obdobju je poslovanje Čebelarstva zveze Slovenije potekalo normalno, tako da je bil poslovni rezultat v letu 2009 pozitiven. Čebelarstva zveza Slovenije je imela leta 2009 1.162.511,82 EUR prihodkov in 1.160.430,69 EUR odhodkov. Glede na to je Čebelarstva zveza Slovenije minulo leto sklenila z dobičkom 2081,13 EUR. Pri tem je treba poudariti, da so bile izpolnjene vse naloge, zapisane v poslovnem načrtu za leto 2009, izjema pa so seveda tiste, ki potekajo še v letu 2010.

Edvard Stropnik, predsednik Nadzornega odbora Čebelarstva zveze Slovenije

Vzrejamo kakovostne matice kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Pri nakupu nad 10 matic vam priznamo 10% popust.

**Čebelarstvo
KAPUN**

Vaneča 70 a, 9201 Puconci
tel.: 031 703 603
e-pošta: stanko.kapun@gov.si

Razpis usposabljanj za 2. polletje 2010!

Čebelarstva zveza Slovenije, JSSČ razpisuje specifična usposabljanja, ki bodo potekala v drugem polletju leta 2010. Nabor področij in razpisanih tem je objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 11, november 2009, str. 384, ter na spletni strani www.czs.si. Čebelarstva društva pozivamo, da svoje vloge za izvedbo usposabljanj pošljejo g. Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali

po pošti na naslov ČZS s pripisom za g. Marka Borka. Zadnji rok za oddajo vlog je 7. junij 2010! Vloga mora vsebovati: naziv ČD, ime kontaktne osebe s podatki (e-pošta, GSM) ter naslov teme, ki bi jo želeli organizirati. Pravočasno prispele vloge bo obravnavala in potrjevala Komisija za izobraževanje v skladu s Planom izobraževanja ČZS za leto 2010 ter z razpoložljivimi sredstvi.

Urniki usposabljanj

ČZS nadaljuje program usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Iz objektivnih razlogov se lahko zgodi, da bo urnik še spremenjen in dopolnjen.

Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. maj	16.00	Izbrana poglavja iz biologije čebel	Andreja Kandolf	Gasilsko-vaški dom, Nova vas pri Markovcih 47a	g. Bezjak 031/285 211
6. maj	18.00	Trženje in ekonomika prodaje čebeljih pridelkov	Maks Vrečko	OŠ Janko Padežnik, Maribor	g. Šauperl 041/726 175
12. maj	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Andreja Kandolf	Zavod za gozdove, Ahacijev trg 2, Idrija	g. Rupnik 05/377 71 32
29. maj (5. jun.)	8.00	Iskanje gozdnih paš – delavnica (Pohorje)	Janez Brvar, Ivan Flac, Mihael Kamplet	Pohorska vila, Pivola 8	g. Bauman 031/261 884
Program zatiranja varoze					
21. maj.	16.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič in Ivo Planinc	Dvorana na Humu, Kojsko	g. Štucin 041/450 240

Okrogla miza na temo hude gnilobe

ČZS, JSSČ nadaljuje organizacijo okroglih miz po Sloveniji. Osrednja tema prihodnje okrogle mize, ki bo v četrtek, 6.5.2010, ob 17. uri, na Srednji gostinski in turistični šoli v Radovljici, bo huda gniloba čebelje zalege. Po napovedih se je bodo udeležili Andreja Bizjak, dr. vet. med., VURS, dr.

Metka Pislak Ocepek, dr.vet.med., mag. Mira Jenko Rogelj, dr.vet.med., in prof.dr. Vlasta Jenčič, NVI ter Maja Smodiš Škerlj, dr.vet.med., KIS. Vabljeni!

Andreja Kandolf, svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 041/619 524

Rezultati nagradnega žrebanja

V okviru dobrodelno-izobraževalne akcije »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev« smo otrokom v vrtcih in šolah razdelili zgibanke »Čebelica moja prijateljica 3« z nagradnimi vprašanji o slovenskem čebelarstvu in medu. Na 33. državnem posvetu čebelarjev v Celju smo izžrebali tri nagrajence, ki so prejeli vikend pakete za 4 osebe. Nagrade so prispevali: Ekološka čebelarska kmetija z apartmaji Čebelji gradič, Apartmaji Marija in Jožef Švagelj ter Čebelarstvo in turistična kmetija Jožef Šalamun. Vsem se zahvalujemo za podarjene nagrade.

Izžrebani nagrajenci so:

- Anja Rus iz Ivančne Gorice je prejela vikend paket za 4 osebe na Ekološki čebelarski kmetiji z apartmaji Čebelji gradič, Herman Kisilak, s. p.;
- Manca Rebernak iz Rogaške Slatine je prejela vikend paket za 4 osebe na Čebelarstvu in turistični kmetiji Jožef Šalamun v Banovcih;
- Tilen Hofman s Ptuja je prejel vikend paket za 4 osebe v Apartmajih Marija in Jožef Švagelj v Štanjelu.

Sicer pa se vsem, ki ste nam poslali izpolnjeno nagradno anketo, zahvalujemo za sodelovanje.

MALI OGLASI

PRODAM

Nekaj rezervnih čebeljih družin, zaradi zmanjšanja čebelarstva (Ptuj), tel.: 041/652 729.

Nekaj čebeljih družin na 5 do 10 AŽ-satih, tel.: 031/732 114.

Čebelje družine na 10 in 7 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 040/397 314.

Več čebeljih družin na 7 in 10 AŽ-satih (Spodnja Idrija), tel.: 05/377 61 73, 041/591 581.

Več čebeljih družin na 5 do 10 AŽ-satih (Čebelarstvo Luznar, Begunje na Gorenjskem), tel.: 030/604 023.

20 AŽ 9- in 10-satarjev ter na 5 družin na 4 AŽ-satih, cena 10 EUR, tel.: 041/503 502, 031/814 505.

4 čebelje družine na 7 AŽ-satih, tel.: 041/689 055.

Večje število čebeljih družin na AŽ-satih in zbite, vrtnate satnike, tel.: 04/518 15 25.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 031/555 478, 02/613 15 74.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 051/323 550.

100 čebeljih družin z AŽ-panji (dvoetažni), tel.: 040/474 781.

10 čebeljih družin, z AŽ-panji ali brez njih, in nov sončni topilnik, tel.: 040/958 682.

AŽ-satnike, lipove, lepljene in zbite, nezažičene po 0,60 EUR, zažičene po 0,85 EUR, tel.: 03/574 37 51.

20 čebeljih družin v AŽ-panjih 10-satarjih, 150 EUR/panj, 1000 kg kočevskega gozdnega medu po 3,5 EUR/kg, tel.: 040/131 491.

Nove AŽ-panje 4-, 5- in 7-satarje ter lipove satnike zelenih dimenzij, izvajam tudi poslikavo panjev, tel.: 040/641 872.

5 novih, lipovih AŽ-panjev 10-satarjev in 10 lovilev rojev, tel.: 041/822 366.

15 novih AŽ-panjev 10-satarjev, okolica Kostanjevice na Krki, tel.: 040/253 874.

Večje število rabljenih 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 041/620 542.

20 dobro ohranjenih 9- in 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 01/361 20 43.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Posamezne trgovine članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. Aktualen seznam popustov bomo objavljali v vsaki številki Slovenski čebelar. ČZS pospešeno išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

APIS M&D
4-odstotni popust*

Logar
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA
4-odstotni popust*

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV
4-odstotni popust*

belinka
10-odstotni popust*

TPV
prikolic
20-odstotni popust*

medium
risk & design
-10% popust
www.medium.si

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

20 novih AŽ-panjev 10-satarjev, 10 novih AŽ-panjev 7-satarjev in nekaj plemenilčkov, mogoča menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Nekaj starih 11-, 10-, 9-, 7-, 5-satnih AŽ-panjev in kaset, zaradi prehoda na drug panjski sistem, tel.: 041/410 152.

Medved-panj v hrastovem lesu, razstavljen v trgovini Logar, Šenčur, tel.: 031/241 254.

Medveda iz javorjevega lesa, višine 1,5 metra, kot okras na vrtu ali ob čebelnjaku, cena po dogovoru, tel.: 041/597 695.

Čebelnjak z 20 AŽ-panji v okolici Ljubljane, tel.: 041/334 328.

Panje in vso čebelarsko opremo (Dob), tel.: 030/998 981.

Točilo na štiri sate, ročno, aluminijasto (Kranj), tel.: 041/723 001.

Čebelnjak regal sistem 4-oddelčni listovni panj in več AŽ-panjev, tel.: 041/689 966, 01/361 11 73.

Starejši ohranjen čebelnjak, skupaj z 21 AŽ-panji, in nekaj prašilčkov 5- in 7-satarjev, čebelnjak je mogoče premestiti, tel.: 031/664 520.

Tovorno vozilo za prevoz 42 AŽ-panjev, TAM 2001, tel.: 031/651 378.

TAM 2001, letnik 1976, registriran do 4. 4. 2011, za prevoz 42 panjev, dobro ohranjen (glej sliko v knjižici Ekološko čebelarjenje, str. 26), tel.: 041/886 849.

Različne čebelarske potreščine, tel.: 03/579 30 55.

KUPIM

10 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 05/753 05 62.

3 čebelje roje (Gornja Radgona), tel.: 02/561 16 31.

Čebelarsko literaturo od 1898 do 1970, mogoča zamenjava, tel.: 041/611 377.

Vosek, lep in kakovosten (tudi večjo količino), pogoji: visoka kakovost, lepa rumena barva, pravi vonj, izjemna čistoča brez vsakršnih smeti ali primesi, realna cena, e-pošta: slomann@hotmail.com, tel.: 040/561 432, 040/125 222.

Električni motor za točilo na 4 sate, tel.: 031/664 520.

RAZPISI ZA STOJIŠČA

Spletna stran ONS: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php

Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

ČD Bohinj sprejema vloge za dovoz čebel na gozdno pašo na Jelovici. Pisne prijave pošljite na naslov: Stanislav Žmitek, Stara Fužina 10, 4265 Bohinjsko Jezero, tel.: 031/838 908.

ČD Cerknica sprejema vloge za dovoz na hojevo pašo. V skladu s pravilnikom pošljite vloge do 15. 6. 2010 na naslov poverjenikov: Anton Branisel, Dolenje jezero 5, 1380 Cerknica, ali Alojz Klančar, Dolenje jezero 4a, 1380 Cerknica. Nepopolnih vlog ne bomo obravnavali.

ČD Krim zbira pisne prijave za hojevo pašo do 20. maja na naslovu: ČD Krim, Jezero 21, 1352 Preserje. Vloga mora vsebovati vse podatke iz obrazca »Vloga za dovoz čebel na pašo«.

ČD »Peter Močnik« Studenci Pekre zbira vloge za dovoz čebel na pašo do 30. 5. 2010. Pošljite jih na naslov: Mihael Kamplet, Ob plantaži 8, 2341 Limbuš, tel.: 02/613 41 91, 041/231 765.

ČD Ilirska Bistrica sprejema prijave za akacijevu pašo na naslov: Frane Zadnik, Kilovče 2, 6255 Prem. Zaradi prevelikega števila že prejetih vlog prosimo, da se javite le tisti, ki ste že do zdaj uporabljali stojšče. Vsem ne bomo mogli ugoditi, nekateri od vas pa že imate sklenjene dogovore z lastniki. To je nujno, da ne bi nastale neprijetne situacije kot v preteklosti.

ČD Kamnica Brestrnica sprejema vloge za dovoz čebel na kostanjevo pašo do 1. 6. 2010 na naslov: Alojz Cehner, Koroška cesta 59, 2000 Maribor, tel.: 041/538 695.

ČD Loška dolina sprejema pisne vloge za sprejem čebel na gozdno in hojevo pašo do 15. 6. 2010. Vloge v skladu s pravilnikom pošljite na naslov poverjenikov: Franc Sterle, Kozarišče 18/a, 1386 Stari trg pri Ložu, tel.: 051/650 704, 01/705 76 79; Alojz Kraševac, Dane 8, 1386 Stari trg pri Ložu, tel.: 041/836 936, 01/705 80 71.

ČD Gornji Grad sprejema vloge za smrekovo pašo. V skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše pošljite pisne vloge do 15. 5. 2010 na naslov: ČD Gornji Grad, Lenart 27, 3342 Gornji Grad. Informacije: 051/343 478, g. Franc Bezovšek.

ČD Litija sprejema prijave za kostanjevo pašo do 4. 6. 2010 na naslov poverjenika za pasišča: Janez Tehovnik, Kresnice 5, 1281 Kresnice, tel.: 041/358 910.

ČD Rakek sprejema vloge za dovoz čebel na pašo. Pisne vloge za namestitve čebel naj bodo v skladu s 7. členom Pravilnika o katastru čebelje paše in čebelarskim pašnim redom. Vloge sprejema: Jernej Lukek, Vodovodna pot 50, 1381 Rakek, tel.: 01/705 16 99.

ČD Tolmin sprejema pisne vloge za lipovo pašo na območju občin Tolmin in Kobarid do 15. 5. 2010. Pošljite jih na naslov: ČD Tolmin, Čigjinj 45, 5220 Tolmin.

LOJZE KASTELIC 1923–2010

Januarja smo se na pokopališču v Mirni Peči poslovili od Lojze-ta Kastelica.

Čebelariti je začel leta 1944 in že kmalu je

imel 600 panjev čebel. Usmeril se je v pridelavo matičnega mlečka, bil je kooperant Zavoda za čebelarstvo, Agromela in Medexa.

Veliko je predaval o pridelavi matičnega mlečka ter za revijo SČ pod psevdonimom Brezarjev Lojz napisal več kot 200 člankov. Po upokojitvi je čebelaril in živel v prijetnem bivališču nad pečino Honigstein nad izvirom Temenice. Poglobil se je v skrivnostno filozofijo čebeljenja sveta. Napisal je knjigo Korenine čebelarjenja in sodeloval tudi pri nastajanju knjige Sodobno čebelarstvo.

Za svoje delo je prejel red dela s srebrnim vencem, odličje A.J. I. stopnje, ob 125-letnici organizirane čebelarstva na Slovenskem še častno priznanje ČZS, bil pa je tudi častni član ČD Tacen, Trebnje in Krka. Včasih je recitiral »Če sem jeklo, naj zapojem, če sem steklo, naj se zdrobim.« Svoje bogate čebelarске izkušnje je rad posredoval mladim čebelarjem, rad se je družil in zapel. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Trebnje

FRANC PLUT 1932–2009

Po dolgotrajni bolezni je kruta smrt iztrgala iz naših vrst dolgoletnega člana Franca Pluta. S čebelami se je seznanil že v

otroških letih, saj je na Laščah nad Dvorom pomagal čebelariti očetu. Pri njem se je tudi izučil za krojača. Po odsluženem vojaškem roku je odšel od doma, s trebuhom za kruhom, kot pravimo. Službo je dobil v krojaškem obratu na Krki, kjer je hitro napredoval in postal vodja obrata. V Krški vasi si je ustvaril družino ter zgradil hišo in čebelnjak. Od tedaj je polnih 36 let vse do zadnjega vzorno čebelaril z največ 35 družinami, ves ta čas je bil dejaven tudi v organih ČD in OZČD. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel vsa tri odličja Antona Janše – III., II. in I. stopnje. Njegovo delo zdaj nadaljuje sin, toda njegovi čebelarški tovariši ga bomo še dolgo pogrešali ter se ga spominjali kot dobrega in marljivega čebelarja.

Od njega smo se številni čebelarji poslovili s svojim praporom in poslovnim govorom na pokopališču na Krki. Naj mu bo lahka zemlja domača!

Ivan J. Rošelj, ČD Krka in Zagradec

JANEZ PERC 1933–2010

11. februarja 2010 smo se čebelarji ČD Maribor – mesto na Gorci nad Malečnikom poslovili od našega čebelarskega

prijatelja Janeza Perca.

Rodil se je 17. novembra 1933 v Vodrancih pri Kogu. Član ČD Maribor – mesto je bil od leta 1982, v tem obdobju pa je bil 12 let tajnik društva, član upravnega odbora in predsednik inventurne komisije. Bil je vesten čebelar z veliko odgovornostjo do vseh svojih obveznosti v ČD, z veliko ljubeznijo pa je gojil tudi čebele, za katere je skrbel ob obdelavi vinske trte in pridelavi odličnega vina, s katerim nas je zelo rad obdaril ob čebelarških prireditvah. Za delo v ČD je prejel več pisnih priznanj, pa tudi odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Vse do zadnjega je redno obiskoval vse društvene sestanke, čeprav je bilo njegovo zdravje zadnje čase že zelo načeto, saj se je dolgo časa bojeval s hudo boleznijo.

Čebelarji ČD Maribor – mesto ga bomo zelo pogrešali, spominjali pa se ga bomo kot dobrega in poštenega prijatelja ter ga ohranili v lepem spominu.

ČD Maribor – mesto

TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarško zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače MEDOPIP
- ~med in ostale čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebela@amis.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSEK

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletna stran ČZS: www.czs.si

Spletna stran SČ: www.czs.si/slovenskicebelar.php

Spletna stran ONS: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php

Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Kontaktni podatki Čebelarstva Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Francišek Volovlek, vodja ONS: 041 644 217, francisek.volovlek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktni podatki Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Katja Škerjanc Jurčević, spec. za ekonomiko: 040 436 513, katja.jurcevic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Janja Podlesnik, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, janja.podlesnik@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., dr. med. Rodoljub Živadinovič

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2010 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 50 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 7 € za nečlane.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih glasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6600, Tiskano: 26. 4. 2010

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

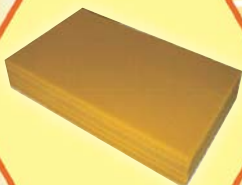
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnike lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore

**ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI
PRODAJALNI.**

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

**Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18,
pet.: 08-15**

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**